

Nr 122

Kung. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om tillverkning av sprit och vin, m. m.; given Stockholms slott den 23 mars 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om tillverkning av sprit och vin;
- 2) förordning om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat;
- 3) förordning om ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin; samt
- 4) förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till ny lagstiftning om tillverkning av sprit och vin samt om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. Förslaget innebär en förenkling och modernisering av nu gällande bestämmelser på området, uppdelade på ett flertal olika författningar, som i stor utsträckning är av relativt gammalt datum.

Den nya lagstiftningen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1961.

Förslag

till

förordning om tillverkning av sprit och vin

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser**1 §.**

Med *sprit* förstås vara, som innehåller etylalkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent eller, såvitt avser icke flytande vara, 1,8 viktprocent. Med tillverkning av sprit förstås varje förfarande, varigenom etylalkohol i sådan koncentration framställs eller utvinnes. Såsom sprit skall dock icke anses vin eller maldryck. Ej heller utgör framställning av dylik vara tillverkning av sprit.

Till *vin* hänföres dryck, som är framställd genom alkoholisk jäsning av saft från druvor, bär, frukt eller andra växtdelar och som håller mer än 2,25 men ej mer än 22 volymprocent etylalkohol. Med tillverkning av vin avses varje förfarande, varigenom vin sålunda framställs.

Tillverkare kallas den som bedriver yrkesmässig tillverkning av sprit eller vin. Med *partihandelsbolaget* förstås det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda partihandelsbolaget.

2 §.

Tillverkning av sprit eller vin må ej bedrivas utan tillstånd av Kungl. Maj:t.

Utän hinder av förordningens föreskrifter må dock var och en i hemmet framställa vin för eget behov.

Utän iakttagande av bestämmelserna i 4—6 §§ denna förordning må, under den kontroll och de villkor i övrigt som kontrollstyrelsen prövar erforderliga, framställas sprit och vin för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål.

Rening av sprit, avsedd för förbrukning inom riket, må bedrivas endast av partihandelsbolaget.

3 §.

Kontroll över tillverkning av sprit och vin utövas av kontrollstyrelsen, som äger utfärda de föreskrifter rörande redovisning och särskilda kontrollanordningar som styrelsen finner erforderliga för kontrollens utövande.

Det åligger tillverkare att på anfordran av kontrollstyrelsen lämna tillträde till de lokaler och förvaringsställen som användas i verksamheten, tillhandahålla handelsböcker och övriga handlingar hörande till verksamheten samt utan ersättning biträda med behövlig handräckning och lämna erforderliga varuprov. Kontrollen skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i tillverkarens verksamhet. Tillverkare åligger även att lämna kontrollstyrelsen de uppgifter som erfordras för upprättande av statistik över sprit- och vintillverkningen.

Beslut, som kontrollstyrelsen meddelat enligt denna förordning, länder omedelbart till efterrättelse, där ej annorlunda särskilt förordnas.

Tillverkningstillstånd m. m.

4 §.

Tillstånd att tillverka sprit eller vin skall gälla tills vidare och må av Kungl. Maj:t indragas, när skäl därtill äro. Innan beslut om indragning meddelas, skall tillverkaren beredas tillfälle att yttra sig.

Den som erhållit tillstånd som i första stycket sägs eller övertager rörelse som där avses skall hos kontrollstyrelsen i förväg göra anmälan om dagen för upptagandet av tillverkningen eller för övertagandet. Anmälan skall även göras om nedläggande av och, såvitt fråga är om tillverkningsställe där kontrolltjänsteman finnes, om avbrott i tillverkning.

5 §.

Tillverkare äger förfoga över sprit och vin, som av honom tillverkats, endast för försäljning till partihandelsbolaget, för export och, efter tillstånd av kontrollstyrelsen, för användning i egen rörelse, så ock för försäljning enligt bestämmelserna i förordningen om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

6 §.

Kan i fråga om sprit, som tillverkats av potatis eller spannmål och som tillverkare levererar till partihandelsbolaget, frivillig överenskommelse ej nås om pris eller leveransvillkor i övrigt, skall avgörande träffas av en särskild prisenämnd, om tillverkaren eller bolaget det påfordrar. Nämnden skall bestå av sju ledamöter, av vilka två utses av vardera parten. Övriga tre ledamöter, däribland ordföranden, jämte suppleanter för dem förordnas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för prisenämndens verksamhet bestridas med hälften av vardera parten.

Föreskrifter om nämndens verksamhet utfärdas av Kungl. Maj:t.

Ansvarsbestämmelser m. m.

7 §.

1 mom. Den som olovligen tillverkar sprit eller som bereder mäsik i uppenbart syfte att därav olovligen framställa sprit, så ock den som forslar, döljer eller förvarar sprit, som uppenbarligen är olovligen tillverkad, eller mäsik, som uppenbarligen är avsedd för olovlig sprittillverkning, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om sprittillverkningen eller mäsikberedningen skett i större omfattning eller i syfte att försälja framställd sprit.

2 mom. Har någon olovligen tillverkat sprit eller berett mäsik i uppenbart syfte att därav olovligen framställa sprit, skola därvid nyttjade redskap samt på stället befintliga förråd av för tillverkningen eller beredningen uppenbarligen avsedda råämnen förklaras förverkade. Påträffas sprit, som olovligen tillverkats, skall spriten, tillika med kärl, vari den förvaras, förklaras förverkade. Vad nu sagts om sprit, som olovligen tillverkats, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om mäsik, som uppenbarligen är avsedd för olovlig sprittillverkning.

3 mom. Den som olovligen tillverkat sprit skall dömas att för den till-

verkade myckenheten gälda skatt svarande mot omsättningsskatten för enahanda myckenhet av den spritdryck med en alkoholhalt av 40 volymprocent som har det lägsta utminuteringspriset. Skatten skall utgöra minst 100 kronor.

8 §.

1 mom. Förfogar tillverkare över tillverkad sprit på annat sätt än som är medgivet i denna förordning eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år. Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

2 mom. Har tillverkare förövat gärning, som avses i 1 mom., skola de förråd av sprit som finnas hos honom och varmed förfarits på otillåtet sätt, jämte de kärl i vilka spriten förvaras, förklaras förverkade.

3 mom. Den som på otillåtet sätt förfogat över sprit skall dömas att för spriten utgiva skatt enligt vad i 7 § 3 mom. sägs.

9 §.

1 mom. Den som tillverkar eller saluhåller för tillverkning av sprit ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig sprittillverkning eller för att obehörigen antingen från denaturerad sprit borttaga denatureringsmedlet eller försvaga denatureringen eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill,

så ock den som överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga att densamma skall komma att nyttjas för ändamål som nu sagts,

dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, och vare apparaten och apparatdelen förverkade.

2 mom. Innehar någon i annat fall än i 1 mom. sägs redskap som uppenbarligen är av honom avsett att nyttjas för ändamål som där sägs, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, och vare redskapet förverkat.

10 §.

Tillverkar någon olovligen vin eller bryter någon eljest, i annat fall än i 7—9 §§ sägs, mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift som meddelats med stöd av förordningen, dömes till dagsböter.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar olovlig tillverkning av vin eller förfogande över tillverkat vin på otillåtet sätt, åtalas endast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

11 §.

Hava flera medverkat till gärning, som i 7 och 8 §§ sägs, gäller vad i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen är stadgat. Den, till vilken sprit avyttrats eller eljest anskaffats, vare dock ej förfallen till ansvar för annan medverkan än anstiftan.

12 §.

Vad som med stöd av denna förordning inhämtats vid granskning av handelsböcker med tillhörande verifikationer eller eljest vid tillsyn över tillverkning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

13 §.

Vägrar tillverkare att lämna tillträde för kontroll eller att tillhandahålla handelsböcker och övriga till verksamheten hörande handlingar eller att lämna erforderliga varuprov, äger kontrollstyrelsen utsätta vite.

14 §.

Sprit, som på grund av brott mot denna förordning förklarats förverkad, skall om spriten är i försäljningsdugligt skick hembjudas till partihandelsbolaget, som är skyldigt att inköpa den till skäligt pris. Är värdet så ringa, att det ej kan anses motsvara forslingskostnaderna, skall spriten bevisligen förstöras.

Är i fall, då enligt denna förordning förverkande skall äga rum eller skatt erläggas, sådan påföljd uppenbart obillig, må den helt eller delvis eftergivas.

Värdet av förverkad egendom tillfaller kronan.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende på åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

2. Genom förordningen upphäves förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin; dock skall sistnämnda författning alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före den 1 juli 1961.

3. Rätt att tillverka sprit eller vin, vilken förefinnes före utgången av juni månad 1961, skall äga giltighet även för tiden därefter, och skall därvid anses som om tillstånd meddelats enligt denna förordning.

4. För sprit som tillverkas med användande av majs, utländsk potatis, maniokarot eller andra stärkelsehaltiga utländska råämnen skall tillverkaren erlägga en särskild avgift av 8 öre för varje liter av 50 volymprocents alkoholhalt. Avgiften skall inbetalas förskottsvis till kontrollstyrelsen enligt de närmare anvisningar styrelsen meddelar. För mycket erlagd avgift restitueras på därom av tillverkaren hos kontrollstyrelsen gjord framställning.

5. Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i den nya förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Förslag

till

förordning om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser**1 §.**

Med *teknisk sprit* förstås sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat likartat ändamål och som är hänförlig till tulltaxenummer 22.08 eller 22.09 A eller B. Vad i denna förordning stadgas om teknisk sprit skall jämväl gälla vin och starköl, avsedda för ändamål som nu sagts.

Teknisk sprit, som denaturerats så att förtäring därav kan betraktas som utesluten, benämnes *starkenaturerad sprit*.

Med *alkoholhaltigt preparat* förstås vara som innehåller mer än 2,25 volympcent eller, såvitt avser icke flytande vara, 1,8 viktprocent etylalkohol och som icke är apoteksvara eller hänförlig till tulltaxenummer 22.03—22.08 eller 22.09 A eller B.

Med *partihandelsbolaget* avses det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda partihandelsbolaget och med *detaljhandelsbolaget* det i samma förordning omnämnda detaljhandelsbolaget.

2 §.

Kontroll över försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat utövas av kontrollstyrelsen, som skall tillse att försäljningen icke ger anledning till missbruk. Styrelsen äger utfärda de föreskrifter rörande redovisning och särskilda kontrollanordningar som styrelsen finner erforderliga för kontrollens utövande.

Den som försäljer eller i handelssyfte eller för yrkesmässig förbrukning till riket inför teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat ävensom den som inköper teknisk sprit enligt särskilt tillstånd eller eljest för yrkesmässig förbrukning åligger att på anfordran av kontrollstyrelsen lämna tillträde till de lokaler som användas i verksamheten, tillhandahålla handelsböcker och övriga handlingar hörande till verksamheten samt utan ersättning biträda med behövlig handräckning och lämna erforderliga varuprov. Kontrollen skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i den därav berörda verksamheten.

Beslut, som kontrollstyrelsen meddelat enligt denna förordning, länder omedelbart till efterrättelse där ej annorlunda särskilt förordnas.

3 §.

Teknisk sprit och sådana alkoholhaltiga preparat, som icke äro avsedda för förtäring, må icke säljas inom riket eller hit införas utan att hava denaturerats på sätt kontrollstyrelsen föreskriver eller eljest godkänner. Kontrollstyrelsen må dock, när särskilda skäl därtill äro och fara för missbruk icke föreligger, medgiva att teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat säljas eller införas utan denaturering.

Införsel och försäljning

4 §.

Teknisk sprit må utan särskilt tillstånd införas till riket av partihandelsbolaget. Tillstånd erfordras ej heller i fall då denaturerad teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat införas annorledes än i handelssyfte eller för yrkesmässig förbrukning.

För annan införsel av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat än som avses i första stycket kräves särskilt tillstånd av kontrollstyrelsen.

Vad i andra stycket stadgas skall icke utgöra hinder för transitering eller annan befordran under tullkontroll i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen meddelar.

5 §.

1 mom. Försäljning av starkdenaturerad sprit och alkoholhaltiga preparat i annat fall än som nedan i andra stycket avses är, med de inskränkningar som stadgas i denna förordning, tillåten under samma villkor som gälla för drivande av handel i allmänhet.

För försäljning av alkoholhaltiga läkemedel på apotek gälla de särskilda bestämmelser som Kungl. Maj:t meddelar.

2 mom. Teknisk sprit som icke är starkdenaturerad må, förutom av partihandelsbolaget och detaljhandelsbolaget, utan särskilt tillstånd säljas av den som tillverkat varan. För annan försäljning av icke starkdenaturerad sprit, som äger rum annorledes än från apotek, erfordras kontrollstyrelsens tillstånd.

Från apotek må i enlighet med vad Kungl. Maj:t därom förordnar teknisk sprit som icke är starkdenaturerad säljas enligt recept ävensom till annat apotek.

6 §.

Försäljning av teknisk sprit, som icke är starkdenaturerad, må med nedan i andra stycket angivna undantag ske endast till den som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd till inköp.

Tillstånd erfordras ej vid inköp av absolut alkohol, koncentrerad sprit, eau-de-vie och vin för apoteksrörelses räkning. Tillstånd erfordras ej heller i fall som avses i 5 § 2 mom. andra stycket. I den mån kontrollstyrelsen så medger, må inköp hos detaljhandelsbolaget, under de villkor styrelsen föreskriver, äga rum utan tillstånd.

7 §.

Teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat må icke tillhandahållas, där särskild anledning föreligger att antaga, att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Ej heller må någon tillhandagå med anskaffande av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, där han har anledning till sådant antagande.

8 §.

Iakttagas icke bestämmelserna i denna förordning eller med stöd därav meddelade föreskrifter, må kontrollstyrelsen meddela vederbörande varning. Därest rättelse ej vinnes eller varning ej anses vara tillfyllest, må styrelsen förbjuda försäljning eller, där tillstånd till försäljning, införsel eller inköp meddelats, återkalla sådant tillstånd.

Har tillstånd återkallats eller har tillståndshavare avlidit, åligger det tillståndshavaren eller dödsboet att, i den mån kontrollstyrelsen därom för-

ordnar, sälja sitt lager av icke starkdenaturerad teknisk sprit till partihandelsbolaget, vilket är skyldigt att till skäligt pris inköpa varan.

Ansvarsbestämmelser m. m.

9 §.

Den som säljer annan teknisk sprit än starkdenaturerad sådan utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider dylik rätt eller bryter mot bestämmelserna i 7 § dömes såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 80 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

10 §.

1 mom. Vidtager någon obehörigen med denaturerad sprit eller denaturerat alkoholhaltigt preparat åtgärd, varigenom denatureringen försvagas eller borttages, dömes såsom för olovlig tillverkning av sprit enligt 7 § 1 mom. förordningen om tillverkning av sprit och vin.

2 mom. Den som säljer eller tillhandagår med anskaffande av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, varmed vidtagits åtgärd som i 1 mom. avses, så ock den som forslar, döljer eller förvarar sådan vara, dömes, där han haft skälig anledning antaga att med varan vidtagits åtgärd som nu sagts, såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 80 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

11 §.

Den som för obehörigt ändamål använder teknisk sprit, som han inköpt eller till riket infört enligt bestämmelserna i denna förordning, så ock den som icke ställer sig till efterrättelse villkor, förbundet med inköps- eller införseltillstånd, dömes, där han ej är förfallen till ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling, till dagsböter.

12 §.

Bryter någon i annat fall än i 9—11 §§ sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift, som meddelats med stöd av förordningen, dömes till böter, högst trehundra kronor.

13 §.

Begår någon brott som avses i 9—11 §§ skola, om det ej är uppenbart obilligt, hos honom befintliga förråd av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat tillika med kärl och emballage förklaras förverkade. Vad nu stadgats skall även gälla redskap, som nyttjats i fall, varom i 10 § sägs.

Förverkad egendom tillfaller kronan.

Den som förövat gärning som avses i första stycket skall, om det ej är uppenbart obilligt, dömas att för teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, varmed han förfarit obehörigen, gälda skatt med 20 kronor för liter.

14 §.

Hava flera medverkat till gärning, som i 9 och 10 §§ sägs, gäller vad i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen är stadgat. Den, till vilken teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat avyttrats eller eljest anskaffats, vare dock ej förfallen till ansvar för annan medverkan än anstiftan.

15 §.

Vad som inhämtats vid tillsyn enligt denna förordning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med tillsynen avsedda än-

damålet. Bryter någon häremot, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

16 §.

Brott som avses i 11 och 12 §§ må av åklagare åtalas endast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

17 §.

Vägrar försäljare, importör eller köpare, som avses i 2 § andra stycket, att lämna tillträde för kontroll eller att tillhandahålla handelsböcker och övriga till verksamheten hörande handlingar eller att lämna erforderliga varuprov äger kontrollstyrelsen utsätta vite. Motsvarande skall gälla då försäljning enligt 8 § andra stycket underlåtes.

18 §.

Teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, som inkommit till riket och som enligt denna förordning icke får införas, må, därest varan icke enligt lagen om straff för varusmuggling skall vara förverkad och hinder ej heller eljest möter mot utförelse av varan, återutföras på de villkor och i den ordning tullstadgan föreskriver i fråga om returfortullning. Återutföres ej varan inom föreskriven tid, skall därmed förfaras på sätt kontrollstyrelsen föreskriver.

Beträffande återutförelse av icke denaturerad teknisk sprit skall i tillämpliga delar gälla vad i 86 § 1 mom. första stycket rusdrycksförsäljningsförordningen stadgas i fråga om återutförelse av rusdrycker.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende på åtgärder som erfordras för tillämpningen därefter.

2. Genom förordningen upphävas

förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit,

förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m. samt

kungörelsen den 6 maj 1955 (nr 254) angående försäljning och införelse av rusdrycker för särskilda ändamål,

dock att de upphävda författningarna alltjämt skola äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före den 1 juli 1961.

3. Tillstånd, medgivande, föreskrift och förbud, som meddelats med stöd av de upphävda författningarna, skola äga giltighet även för tiden efter utgången av juni månad 1961 som om de meddelats enligt den nya förordningen.

4. Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i den nya förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin

Häri genom förordnas, att 1 §, 2 § 1 och 3 mom. samt 3 och 4 §§ förordningen den 24 maj 1957 angående skatt å spritdrycker och vin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att förordningens rubrik skall hava följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Förordning angående skatt å spritdrycker och vin

Förordning om skatt på sprit och vin

1 §.

För spritdrycker och vin, som försäljas här i riket, skall omsättningsskatt erläggas till staten i den utsträckning och i den ordning nedan sägs. För spritdrycker skall tillika erläggas utskänkningsskatt i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin samt för spritdrycker därjämte utskänkningsskatt.

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av spritdrycker och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för spritdrycker dels med en grundavgift av 11 kronor 60 öre för liter, om dryckens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 10 kronor 40 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, 8 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 30 volymprocent men understiger 35 volymprocent samt 8 kronor, om alkoholhalten understiger 30 volymprocent, och dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, — — — av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminutering.

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift av 11 kronor 60 öre för liter, om spritens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 10 kronor 40 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, 8 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 30 volymprocent men understiger 35 volymprocent samt 8 kronor, om alkoholhalten understiger 30 volymprocent, och dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, — — — av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminutering.

¹ Senaste lydelse av 2 § 1 mom. se 1958:30.

(Nuvarande lydelse)

3 m o m. För *spritdrycker*, som inköpas hos partihandelsbolaget eller införas till riket *jämlikt bestämmelser, meddelade av Kungl. Maj:t med stöd av 6 § 3 mom. eller 12 § 5 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen*, skall omsättningsskatt utgå med en grundavgift av 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt dock icke utgå för *spritdrycker, som skola användas för tillverkning av varor, vilka enligt apoteksvarustadgan äro att hänföra till apoteksvaror, eller för spritdrycker, som av apotek skola utlämnas mot vederbörligt recept.*

3 §.

1 m o m. Sker inköp av *spritdrycker och vin* hos partihandelsbolaget, skall vid *dryckernas* betalning omsättningsskatt för *desamma* erläggas till detta bolag; och åligger det bolaget att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket inleverera omsättningsskatten.

2 m o m. Vid inköp av *spritdrycker och vin* annorledes än hos partihandelsbolaget åligger det detaljhandelsbolaget att senast den femtonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning insätta å *dryckerna* belöpande omsättningsskatt. Till grund för procentavgiften skall läggas varans beräknade utminuteringspris. Detaljhandelsbolaget skall senast den tjugonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, till kontrollstyrelsen avlämna en till riktigheten bestyrkt uppgift rörande köpeskillingens storlek, däri inberäknad tull- och fraktkostnad.

3 m o m. Den, som enligt kontrollstyrelsens i *föreskriven ordning med-*

(Föreslagen lydelse)

3 m o m. För *teknisk sprit* som av *annan än detaljhandelsbolaget inköpes* hos partihandelsbolaget eller som *införes* till riket för att användas i *denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick* skall omsättningsskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för *odenaturerad teknisk sprit, som under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av nyss angivna varor. Skatt skall ej heller utgå för odenaturerad teknisk sprit, som skall användas för tillverkning av apoteksvaror eller är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.*

3 §.

1 m o m. Sker inköp av *sprit eller vin* hos partihandelsbolaget, skall vid *varans* betalning omsättningsskatt för *densamma* erläggas till detta bolag; och åligger det bolaget att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket inleverera omsättningsskatten.

2 m o m. Vid inköp av *sprit eller vin* annorledes än hos partihandelsbolaget åligger det detaljhandelsbolaget att senast den femtonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning insätta å *varan* belöpande omsättningsskatt. Till grund för procentavgiften skall läggas varans beräknade utminuteringspris. Detaljhandelsbolaget skall senast den tjugonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, till kontrollstyrelsen avlämna en till riktigheten bestyrkt uppgift rörande köpeskillingens storlek, däri inberäknad tull- och fraktkostnad.

3 m o m. Den, som enligt kontrollstyrelsens tillstånd till riket inför *tek-*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

delade tillstånd till riket inför *spritdrycker för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål*, skall genom insättning antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning erlägga å *dryckerna* belöpande omsättningsskatt. Importören har att, om så påfordras, i samband med ansökning om införseltillstånd hos kontrollstyrelsen ställa av styrelsen godkänd säkerhet för å *spritdryckerna* belöpande omsättningsskatt. Det åligger kontrollstyrelsen att vid beviljandet av tillstånd till införseln meddela de föreskrifter, som erfordras för erhållande av en betryggande kontroll å utgörandet av omsättningsskatten, ävensom att övervaka, att skatten vederbörligen inbetalas till statsverket.

4 §.

Näringsidkare, som vill ur riket *utföra i Sverige framställda tillverkningar, hänförliga under förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m.*, må i den omfattning och under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer kunna *erhålla rätt att vid utförsel av sålunda framställd vara återbekomma sådan omsättningsskatt, som i 2 § 3 mom. avses och som erlagts för den i exportvaran ingående spriten.*

nisk sprit, skall genom insättning antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning erlägga å *spriten* belöpande omsättningsskatt. Importören har att, om så påfordras, i samband med ansökning om införseltillstånd hos kontrollstyrelsen ställa av styrelsen godkänd säkerhet för å *spriten* belöpande omsättningsskatt. Det åligger kontrollstyrelsen att vid beviljandet av tillstånd till införseln meddela de föreskrifter, som erfordras för erhållande av en betryggande kontroll å utgörandet av omsättningsskatten, ävensom att övervaka, att skatten vederbörligen inbetalas till statsverket.

4 §.

Näringsidkare, som ur riket *utfört här framställda alkoholhaltiga preparat*, må under de villkor *kontrollstyrelsen* bestämmer återbekomma sådan omsättningsskatt, som avses i 2 § 3 mom. och som erlagts för den i exportvaran ingående spriten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961.

Förslag

till

**förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1)
angående utvidgad näringsfrihet**

Härigenom förordnas, att § 7 mom. 2 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall upphöra att gälla samt att § 8 samma förordning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

§ 8.

Vad genom § 1 är stadgat om rättighet att idka handel eller annat näringsfång äger icke tillämpning å:

- a) bokhandel eller boktryckeri;
- b) försäljning av *brännvin samt handel med andra brända eller destillerade spirituösa drycker*;

c) källare-, vinskänks-, — — — särskilt stadgat.

(Föreslagen lydelse)

§ 8.

Vad genom § 1 är stadgat om rättighet att idka handel eller annat näringsfång äger icke tillämpning å:

- a) bokhandel eller boktryckeri;
- b) *tillverkning och försäljning av sprit, vin, starköl och öl samt rening av sprit*;

c) källare-, vinskänks-, — — — särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av § 8 se 1949:724.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 feb-
ruari 1961.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om *nya bestämmelser rörande tillverkning av sprit och vin, m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Med skrivelse den 22 oktober 1960 har kontrollstyrelsen framlagt förslag till förordning om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat samt förordning om tillverkning av sprit och vin, m. m., avsedda att ersätta nu gällande författningar på området.

Över kontrollstyrelsens skrivelse har yttranden avgivits av generaltullstyrelsen, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, Aktiebolaget Vin- & spritcentralen, Nya systemaktiebolaget, Sveriges bränneriödkareförening, Aktiebolaget Svensk sprit, Sveriges kemiska industrikontor, Kemisk-tekniska och livsmedelsfabrikanters förening (KeLiFa) samt Sveriges nykterhetsvänners landsförbund.

Medicinalstyrelsen har överlämnat yttrande från Apotekarsocieteten samt kommerskollegium yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall.

De av kontrollstyrelsen framlagda förslagen innebär en genomgripande förenkling och modernisering av bestämmelser som meddelas i en rad äldre författningar på området. Förslagen har i huvudsak tillstyrkts av samtliga i ärendet hörda remissinstanser. De i förevarande sammanhang aktuella författningsförslagen torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokollet för innevarande dag.

Jag anhåller nu att till närmare behandling få upptaga de sålunda föreliggande lagstiftningsfrågorna.

II. Allmänna synpunkter

Gällande ordning. Kontrollstyrelsens förslag avser i första hand *dels* den författningsmässiga regleringen av tillverkningen av sprit och vin, *dels* de i olika författningar meddelade bestämmelserna om försäljning av sprit, vin och starköl för tekniska och andra särskilda ändamål och av alkoholhaltiga preparat.

De nu gällande bestämmelserna på området är i väsentliga delar av förhållandevis gammalt datum. Såvitt angår sprittillverkningen återfinnes nuvarande föreskrifter i förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin (Btf). Denna förordning tillkom i samband med slopandet av den tidigare tillverkningsskatten på brännvin men innebar i övrigt en huvudsakligen formell överarbetning av 1926 års förordning i samma ämne. Med tillverkning av brännvin förstås enligt Btf varje förfarande som inte är att hänföra till tillverkning av vin eller malt-dryck och varigenom etylalkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent framställs eller utvinnes. Detta begrepp korresponderar för övrigt med den i rusdrycksförsäljningsförordningen givna definitionen på sprit-dryck — varje vätska som håller mer än 2,25 volymprocent etylalkohol och som icke är att hänföra till vin eller maltdryck. Regleringen av vintillverkningen grundas i huvudsak på stadgande i 1864 års näringsfrihetsförordning.

Försäljningen av sprit, vin och starköl för andra ändamål än konsumtion regleras som redan antytts i flera olika författningar. Beträffande sprit meddelas sålunda föreskrifter såväl i Btf — avseende tillverkarnas försäljning — som i förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit (Skf) och kungörelsen den 6 maj 1955 (nr 254) angående försäljning och införsel av rusdrycker för särskilda ändamål (Säk). Kungörelsen som utfärdats med stöd av rusdrycksförsäljningsförordningen innefattar stadganden också i fråga om vin och starköl. Bestämmelserna omfattar väsentligen sådana drycker som är avsedda för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål.

Bestämmelserna i Skf berör dels starkdenaturerad sprit (rödsprit, blåsprit och motorsprit), dels svagare denaturerad sprit, som användes som råvara inom den kemisk-tekniska industrin eller i övrigt för tekniskt-industriella och dylika ändamål, m. m., dels ock odenaturerad renad sprit som förbrukas främst inom viss statlig och kommunal verksamhet, såsom sjukvård, forskning och undervisning.

Bestämmelserna i Säk avser dels egentliga rusdrycker — spritdrycker, vin och starköl, dels sådan koncentrerad renad sprit som användes för tekniskt eller likartat ändamål inom andra områden än nyss nämnda statliga eller kommunala verksamheter, dels ock svagare denaturerad sprit, som väsentligen användes för framställning av kosmetiska och liknande preparat.

Om försäljningen av alkoholhaltiga preparat meddelas föreskrifter i förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat, m. m. (Apf). Denna äger tillämpning på tekniska preparat, som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol (etylalkohol). Bestämmelserna gäller också i tillämpliga delar för närings- och njutningsmedel, som — efter frän-skiljande av däri ingående fasta beståndsdelar — innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol och inte är att anse som rusdryck, öl eller apoteks-
vara.

Vid sidan av hittills berörda författningar regleras apotekens försäljning av alkoholhaltiga varor i de med stöd av rusdrycksförsäljningsförordningen utfärdade kungörelserna den 14 januari 1955 (nr 16) angående försäljning av sprit å apotek för medicinskt ändamål och den 6 maj 1955 (nr 223) angående försäljning av alkoholhaltiga läkemedel å apotek m. m.

All försäljning av alkoholhaltiga varor som icke regleras genom nu angivna författningar faller — utom såvitt angår öl — under bestämmelserna i rusdrycksförsäljningsförordningen.

Kontrollstyrelsens förslag. De förslag som kontrollstyrelsen nu framlagt innefattar till att börja med förslag till en ny förordning om tillverkning av sprit och vin, avsedd att ersätta Btf.

Styrelsen erinrar om att de ifrågavarande bestämmelserna visserligen överarbetats så sent som 1954 och 1955. Förordningen innehåller emellertid, framhålles det, allttjämt en rad föreskrifter — ofta med en långtgående detaljreglering — som får anses obehövligen eller föråldrade. Härtill kommer att ett flertal i Btf intagna ordningsföreskrifter anses vara av sådan beskaffenhet, att det lämpligen bör överlåtas åt kontrollstyrelsen att utfärda dylika föreskrifter. En allmän översyn av bestämmelserna i Btf har därför ansetts påkallad.

Då vin är en beskattad alkoholhaltig dryck, har kontrollstyrelsen vidare funnit lämpligt att vintillverkningen regleras på liknande sätt som skett i fråga om andra sådana drycker. I det nu ifrågavarande författningsförslaget har därför intagits bestämmelser också beträffande vin.

Nu gällande bestämmelser — vilka som förut nämnts meddelas i näringsfrihetsförordningen — stadgar att tillverkning eller beredning av vin icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd må äga rum i vinfabrik eller annan byggnad, som för ifrågavarande verksamhet anlagts eller inrättats efter ingången av juli månad 1917. I de tillstånd, som med stöd härav lämnats av Kungl. Maj:t, har — påpekar styrelsen — givits olika föreskrifter bl. a. om råämnen och om den kontroll över tillverkningen som ansetts erforderlig. För närvarande finns i landet endast två i gång varande vinfabriker. Kontrollstyrelsens förslag innefattar, framhåller styrelsen, icke någon ändring i rätten för envar att tillverka vin för eget behov.

Vad beträffar bestämmelserna i Skf och Apf framhåller styrelsen att de numera får anses föråldrade och i behov av omarbetning. Styrelsen har vidare funnit lämpligt att såväl föreskrifterna i de båda nu nämnda författningarna som de stadganden som meddelas i Säk lämpligen bör sammanföras i en författning, i förslaget benämnd förordning om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. De sålunda föreslagna nya bestämmelserna innebär, framhåller styrelsen, en avsevärd förkortning och förenkling av de nu gällande.

Remissyttrandena. De i ärendet hörda remissinstanserna ansluter sig överlag till kontrollstyrelsens uppfattning att de nu ifrågavarande författningarna är i behov av omarbetning och tillstyrker i princip att nya författ-

ningar utfärdas i enlighet med förslagets allmänna riktlinjer. I flera yttranden understrykes särskilt värdet av att de grundläggande förordningarna på området förenklas så långt möjligt är och befrias från ett stort antal detaljföreskrifter.

Socialstyrelsen uttalar att styrelsen i sin egenskap av tillsyningsmyndighet över nykterhetsvården inte har någon invändning mot förslagen. *Kommerskollegium* kan inte finna att förslagen innebär några försämringar för därav berörda yrkesutövare utan tvärtom förbättringar och förenklingar.

Vin- & spritcentralen hälsar med tillfredsställelse att samtliga ifrågavarande författningar nu blir föremål för revision och framhåller att de synpunkter som bolaget ansett betydelsefulla blivit tillgodosedda i de framlagda förslagen.

Departementschefen. Bestämmelserna i nu gällande författningar om sprittillverkning samt handel med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat härrör i väsentliga delar från tiden 1918—26 och är de enda författningar inom alkohollagstiftningen som icke blivit föremål för en genomgripande översyn och modernisering i samband med eller efter 1954 års reformer på området. De här meddelade föreskrifterna är — såsom både kontrollstyrelsen och remissinstanserna framhållit — föråldrade, och behovet av modernare bestämmelser torde vara uppenbart. De förslag som kontrollstyrelsen nu framlagt är enligt min mening i sin allmänna uppläggning väl ägnade att utgöra grund för ny lagstiftning på området. Jag tillstyrker sålunda att den nu gällande brännvinstillverkningsförordningen ersättes med en ny författning och att i denna inarbetas också föreskrifter om tillverkning av vin. Icke heller har jag något att erinra mot att bestämmelserna om handeln med sprit, vin och starköl för tekniska och andra särskilda ändamål samt med alkoholhaltiga preparat sammanföres i en författning. Kontrollstyrelsens förslag i sistnämnda hänseende har emellertid utformats så att den nya författningen — liksom de nu gällande — får viss, huvudsakligen formell anknytning till rusdrycksförsäljningsförordningen. Enligt min mening bör den nya förordningen göras helt fristående från rusdrycksförsäljningsförordningen. Till de i anledning härav påkallade ändringarna i denna torde jag få återkomma i annat sammanhang.

I det följande kommer jag att upptaga till närmare behandling de särskilda spörsmål som sammanhänger med utformningen av de nya författningsbestämmelserna. Härvid behandlas först var för sig förslagen till förordningar om tillverkning av sprit och vin och om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat i den utformning förslagen fått efter överarbetning inom finansdepartementet. Avslutningsvis behandlas övriga i sammanhanget erforderliga författningsändringar.

III. Tillverkning av sprit och vin

Tillämpningsområdet (1 och 2 §§)

I departementsförslagets 1 § lämnas definitioner på bl. a. begreppen sprit och vin samt tillverkning därav.

Med sprit förstås vara, som innehåller etylalkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent eller, i fråga om icke flytande vara, motsvarande viktprocent och som icke är att hänföra till vin eller maldryck. Med tillverkning av sprit förstås varje förfarande varigenom sådan etylalkohol framställs eller utvinnes.

Förslaget innebär endast formella ändringar i gällande bestämmelser, bl. a. såtillvida att benämningen brännvin — som numera i det allmänna språkbruket avser ett visst varuslag — utbytt mot benämningen sprit.

I likhet med kontrollstyrelsens förslag innebär departementsförslaget som förut nämnts att också vin inbegripes under de nu ifrågakvarande författningsbestämmelserna.

I kontrollstyrelsens förslag till tillverkningsförordning anges innebörden av begreppet vin genom en hänvisning till den i rusdrycksförsäljningsförordningen lämnade definitionen. Samtidigt föreslås viss ändring av denna definition. För närvarande förstås med vin varje dryck, som är framställd genom alkoholisk jäsning av saft från druvor, bär, frukt eller andra växt-delar och som håller mer än 2,25 men ej mer än 22 volymprocent etylalkohol. Kontrollstyrelsen förordar nu, att vinbegreppet endast skall omfatta drycker som framställts av saft från druvor, bär, frukt eller rabarber.

I departementsförslaget har definitionen på vin återgivits direkt i tillverkningsförordningen i stället för såsom enligt kontrollstyrelsens förslag genom hänvisning till rusdrycksförsäljningsförordningen. Någon ändring i förhållande till gällande ordning har i övrigt icke ansetts böra vidtagas.

Såsom en huvudregel fastslås i 2 § att sprit och vin icke må tillverkas utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

I avseende på den nya författningens tillämpningsområde må slutligen påpekas, att departementsförslaget (2 §) — i överensstämmelse med kontrollstyrelsens förslag — innebär att var och en i hemmet fritt får framställa vin för eget behov, liksom att sprit och vin må framställas för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål utan hinder av eljest gällande författningsbestämmelser.

I anslutning till nu berörda bestämmelser har det ansetts lämpligt att till den nya förordningen överföra den bestämmelse om ensamrätt för Vin- & spritcentralen att bedriva rening av sprit, som nu återfinnes i näringsfrihetsförordningen. Härigenom blir viss jämkning av berörda stadganden i sistnämnda förordning påkallad. Anmärkas må i detta sammanhang att rening av sprit icke omfattas av tillverkningsbegreppet.

Tillverkningskontrollen (3 §)

Bestämmelserna om kontroll och tillsyn har i departementsförslaget i formellt hänseende utformats i huvudsaklig överensstämmelse med motsvarande författningsbestämmelser rörande tillverkningen av maltdrycker. Någon ändring i sak i berörda delar av kontrollstyrelsens förslag liksom i gällande ordning har härmed icke vidtagits.

Enligt kontrollstyrelsens förslag i övrigt på förevarande punkt skulle styrelsen kunna förbjuda tillverkning av sprit om förhållandena på tillverkningsställe hindrar utövande av betryggande kontroll och rättelse inte kan vinnas utan dröjsmål. Viss motsvarande möjlighet att avbryta tillverkningen föreligger också enligt gällande bestämmelser. Då en befogenhet för kontrollstyrelsen av föreslagen art icke synes vara erforderlig vid sidan av styrelsens övriga kontrollbefogenheter och möjligheten för Kungl. Maj:t att indraga tillverkningsrätten, har bestämmelser härom icke medtagits i departementsförslaget.

Bestämmelserna i departementsförslagets förevarande paragraf motsvaras av 4 § 1—3 samt 5 och 6 mom., 10 § 2 mom. samt 13 och 15 §§ Btf.

Tillverkningstillstånd (4—6 §§)

Enligt departementsförslaget (4 §) skall tillstånd att tillverka sprit eller vin gälla tills vidare men av Kungl. Maj:t kunna indragas när skäl därtill är. För tillverkare stadgas härjämte viss anmälningsskyldighet vid upptagande av eller avbrott i tillverkning m. m. Vad sålunda föreslagits innebär väsentligen en förenkling och modernisering av gällande bestämmelser och överensstämmer i sak med vad kontrollstyrelsen förordnat. Tilläggas må att de tilltänkta övergångsbestämmelserna till den nya förordningen innebär att nu gällande tillverkningsrättigheter skall kvarstå oförändrade utan särskild prövning.

De i departementsförslagets 5 och 6 §§ intagna bestämmelserna motsvarar i stort sett nuvarande stadganden i 16 och 18 §§ Btf.

Avgift för vissa utländska råvaror

Kontrollstyrelsens förslag. Enligt bestämmelserna i 14 § 2 och 3 mom. Btf skall tillverkare av sprit erlägga en särskild avgift med 8 öre för liter sprit av 50 volymprocents alkoholhalt då för framställningen använts majs, utländsk potatis, maniokarot eller andra stärkelsehaltiga utländska råämnen. Kontrollstyrelsen förordnar, att ifrågasättande bestämmelser utgår ur tillverkningsförordningen och ifrågasätter om de icke tillvidare kunde intagas i förordningen den 7 juni 1956 (nr 410) angående avgift å majs m. m.

Kontrollstyrelsen erinrar i sammanhanget om att styrelsen tidigare utta-

lat, att frågan om särskilt skydd mot utländsk konkurrens för vissa jordbruksprodukter borde lösas i annan ordning och icke inrymmas i en författning av detta slag. Styrelsen anför.

Kontrollstyrelsen är alltjämt av samma mening, och då styrelsen anser, att stadgandet om en sådan avgift bör innefattas i bestämmelser, som avser jordbruksregleringen, eftersom föreskriften närmast åsyftar beredande av skydd åt potatisodlingen, har styrelsen låtit ifrågavarande bestämmelser utgå i författningsförslaget. I ett yttrande, som kontrollstyrelsen inhämtat hos Statens jordbruksnämnd, har nämnden uttalat i huvudsak, att dessa bestämmelser torde få anses inbegripna i förutsättningarna för nu löpande sexårsavtal för jordbruksregleringen (1959—1965) och att ett upphävande av dem tills vidare icke var aktuellt. Med anledning härav får kontrollstyrelsen ifrågasätta, om icke dessa avgiftsbestämmelser kunde tills vidare intagas i förordningen den 7 juni 1956 (nr 410) angående avgift å majs m. m.

Remissyttrandena. Förevarande fråga har upptagits till behandling i yttrandena från statens jordbruksnämnd och Sveriges bränneriidkareförening.

Statens jordbruksnämnd anser sig kunna instämma i att avgiftsbestämelsen i fråga till sin natur närmast hör hemma bland de särskilda författningar som avser jordbrukets prisreglering. Nämnden vill emellertid framhålla, att en separering av avgiftsbestämmelserna från tillverkningsförordningen skulle innebära bestämda praktiska olägenheter, därest en sådan separering skulle medföra att även kontrollen över efterlevnaden av föreskrifterna skall frångå kontrollstyrelsen och läggas på annat organ, exempelvis jordbruksnämnden. En dubblering av redovisnings-, kontroll- och ansvarsbestämmelserna liksom också i viss mån av den faktiska kontrollverksamheten hos brännerierna skulle då bli följden. Om man å andra sidan för att undvika en sådan konsekvens låter tillsynen kvarligga hos kontrollstyrelsen, synes det enligt nämnden vara att föredra, att avgiftsbestämmelserna kvarstår i tillverkningsförordningen.

I särskilt yttrande till kontrollstyrelsen, vilket bifogats styrelsens förevarande framställning, har jordbruksnämnden härutöver anfört följande.

De ifrågavarande bestämmelserna torde primärt åsyfta att skydda avsättningen av svensk potatis för tillverkning av brännvin. De kompletteras med en regleringsanordning, som godkändes av 1934 års riksdag och som i princip innebär att potatis- och spannmålsbrännerierna skall förbehållas rätt att leverera (till förtäringssändamål eller tekniskt ändamål) så stor kvantitet råsprit, som svarar mot den totala mängden i landet förbrukad förtäringssprit. Avgiftsbeläggningen har sålunda betydelse för det fall, att en inhemsk tillverkare skulle vilja begagna utländsk potatis för brännvinsbränning, ett fall som dock med hänsyn till att samtliga brännerier inom landet utom ett (som äges av AB Vin & Spritcentralen) äges av svenska potatisodlare, tills vidare torde få anses mindre sannolikt.

De nu ifrågavarande bestämmelserna torde få anses inbegripna i förutsättningarna för nu löpande sexårsavtal för jordbruksregleringen (1959—1965) och en allmän översyn av de för avtalsperioden gällande bestämmelserna torde närmast få ankomma på den nyligen tillsatta 21-mannakommittén för utredning angående jordbruksregleringens fortsatta utformning.

Med hänsyn härtill och till den ståndpunkt som i ärendet intagits av Sveriges Bränneriudkareförening, synes ett upphävande av de med kontrollstyrelsens förfrågan avsedda bestämmelserna tills vidare icke vara aktuellt.

Bränneriudkareföreningen vill framhålla vikten av att avgiften bibehålles och påpekar att föreningen hos statens jordbruksnämnd yrkat att den höjes från 8 till 25 öre för liter. Föreningen delar jordbruksnämndens uppfattning att avgiftsbestämmelserna tillsvidare bör kvarstå i tillverkningsförordningen.

Kommerskollegium anser liksom kontrollstyrelsen att bestämmelserna om förevarande avgift bör samordnas med övriga avgifter inom jordbruksregleringen.

Departementschefen. Den nu ifrågavarande avgiften är, såsom även framhållits i remissyttrandena, av samma natur som de särskilda avgifter som utgår i samband med jordbruksregleringen. De för ändamålet erforderliga författningsföreskrifterna synes därför också lämpligen böra meddelas i anslutning till jordbruksregleringens övriga avgiftsbestämmelser. Då emellertid en omläggning i nu åsyftad riktning för sin närmare utformning synes fordra särskild utredning, har tillverkningsförordningens bestämmelser i ämnet ansetts böra tills vidare bibehållas i princip oförändrade. De har överförts till den nya förordningens övergångsbestämmelser, varvid stadgandet om straffavgift vid olovlig användning synts kunna slopas. Jag förutsätter, att nu berörda fråga beaktas i samband med översyn av de nuvarande regleringsåtgärderna på fabrikspotatisområdet inom 1960 års jordbruksutredning.

Kontrollavgifter m. m.

Kontrollstyrelsens förslag. Enligt 12 § 1 mom. Btf uttages nu av tillverkare av sprit ett särskilt kontrollkostnadsbidrag med 5 kronor för dygn då tillverkningsrätt varit gällande. Kontrollstyrelsen förordar — under åberopande av tidigare framställningar i samma syfte — att den ifrågavarande avgiftsskyldigheten slopas.

Styrelsen påpekar att kontrollkostnadsbidraget inräknas i spritpriset och sålunda i själva verket bestrides av det statliga partihandelsbolaget. Hela anordningen med kontrollkostnadsbidraget framstår därför enligt styrelsen som en onödig omgång, vartill kommer att kontrollen över bidragens erläggande och redovisningen av desamma kräver ett icke oväsentligt arbete inom styrelsen.

Styrelsen tillägger, att det ur principiell synpunkt ter sig olämpligt, att den som är underkastad statlig kontroll själv skall bidra till kostnaden härför. Då vidare bidraget minskas, allteftersom rationaliseringen av spritfabrikationen och av kontrollen däröver fortskrider, har i styrelsens förslag icke medtagits bestämmelser om kontrollkostnadsbidrag. Bidraget utgjorde

för budgetåret 1959/60 cirka 57 000 kronor och beräknas för 1960/61 till cirka 56 000 kronor. Det redovisas som särskilda uppbördsmedel under anslaget VII C 7. Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning. Ett slopande av kontrollkostnadsbidraget skulle, framhåller styrelsen vidare, föranleda uppräknig av anslaget med motsvarande belopp men minska råvarupriset för Spritcentralen.

Kontrollstyrelsens förslag innebär vidare ett slopande av tillverkarnas skyldighet att ersätta kontrollkostnaden bl. a. i de fall då tillverkning inte upptagits tre dygn efter den i driftsbevis angivna tiden (12 § 2 och 3 mom. Btf). Styrelsen påpekar att ifrågavarande kostnader är ytterligt obetydliga och att kontrollen över deras erläggande och redovisningen av dem fordrar ett icke ringa arbete.

I styrelsens förslag bibehålles däremot tillverkarnas skyldighet att ersätta kontrollkostnader för sprit, som kvarligger på tillverkningsställe efter tillverkningens upphörande.

Enligt 4 § 4 mom. Btf åligger det tillverkare att, därest å landsbygden så erfordras, tillhandahålla kontrolltjänsteman kost och logi mot viss gottgörelse (av Kungl. Maj:t fastställd till 3 kronor 50 öre för dag). Enligt styrelsens mening är detta icke någon lämplig anordning. Bestämmelsen anses vara föråldrad, när möjligheter till inkvartering på hotell, pensionat o. d. nu allmänt finnes. Härtill kommer att kontrollsystemet numera omlagts. Blott ett fåtal kontrolltjänstemän har under de senaste åren utnyttjat denna förmån. Nu berörda skyldighet har därför föreslagits slopad.

Kontrollstyrelsens förslag innebär, som tidigare antytts, att åtskilliga nu gällande bestämmelser slopas. Bl. a. har stadgandet i 3 § 2 och 3 mom. Btf om förbud för vissa ämbets- eller tjänstemän att taga befattning med brännerirörelse m. m. och föreskriften om att vid bränneri skall finnas en bränneriföreståndare, som är ansvarig för att rörelsen bedrivs enligt författningsföreskrifterna, icke medtagits. Bestämmelserna härom anses föråldrade och obehövliga. Motsvarande förenklingar har, påpekar kontrollstyrelsen, också vidtagits i den nya förordningen om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker, i vilken tidigare bestämmelser om förbud för vissa ämbets- eller tjänstemän att taga befattning med bryggerirörelse m. m. och om bryggeriföreståndare utgått.

I kontrollstyrelsens förslag har bibehållits nuvarande bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om inköp och användning av råämnen för sprittillverkning.

Departementschefen. Mot kontrollstyrelsens förslag i nu berörda delar har vid remissbehandlingen inte rests någon erinran. För min del finner jag inte heller någon anledning att motsätta mig det föreslagna avskaffandet av vissa avgifter och bidrag, vilka för övrigt numera har en huvudsakligen nominell karaktär. Jag förordar emellertid att, utöver vad kon-

trollstyrelsen föreslagit, också skyldigheten att ersätta kontrollkostnaden för sprit, som kvarligger på bränneri efter tillverkningens slut, avskaffas. Även denna skyldighet synes numera sakna praktisk betydelse.

Såsom framgått av det förut sagda har i kontrollstyrelsens författningsförslag bibehållits nuvarande bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter rörande sprittillverkares inköp och användning av råämne. Då bestämmelsen såvitt nu kan bedömas torde kunna undvaras, har den slopats i departementsförslaget till ny tillverkningsförordning.

Mot vad kontrollstyrelsen i övrigt föreslagit och anfört föreligger från min sida ingen erinran.

Ansvarsbestämmelserna

Gällande ordning. Den centrala ansvarsbestämmelsen i Btf stadgar straff för olovlig brännvinstillverkning och beredning av mäsk i uppenbart syfte att framställa brännvin ävensom för innehav av mäsk som uppenbarligen är avsedd för olovlig tillverkning. Maximistraftet är fängelse sex månader, vid grovt brott straffarbete i två år. Redskap och förråd av råämnena, brännvin och mäsk m. m. skall tagas i beslag och dömas förverkade. För del olovligen tillverkade brännvinet skall omsättningsskatt erläggas efter den skattesats som gäller för renat brännvin. Straff stadgas ävenledes för den som tillverkar eller saluhåller apparat för tillverkning av brännvin med uppenbart syfte att apparaten skall komma att användas vid olovlig tillverkning. Bortsett från vissa supplementära straffstadganden meddelas i Btf bestämmelser om iteration och om husbondeansvar m. m.

Enligt Skf straffas den, som obehörigen avskiljer denatureringsmedel från denaturerad sprit eller försvagar denatureringen, såsom för olovlig brännvinstillverkning. Den som avyttrar sprit varmed nyss angivna åtgärder vidtagits eller i annat fall avyttrar teknisk sprit till förtäring eller under sådana omständigheter som bort ge säljaren skälig anledning antaga att spriten är avsedd att användas som dryck straffas såsom för olovlig försäljning av rusdrycker. Även i Skf meddelas bestämmelser om iteration, om husbondeansvar m. m.

De i Apf meddelade ansvarsbestämmelserna är i stor utsträckning parallella med dem som återfinnes i Skf.

Enligt Säk skall dagsböter utdömas för den som för obehörigt ändamål eller i strid med meddelade föreskrifter använder vara som han inköpt eller infört enligt kungörelsens bestämmelser. Också i Säk stadgas om förverkande av förråd av rusdrycker m. m., om straffskatt och om husbondeansvar.

Kontrollstyrelsens förslag. Även i fråga om ansvarsbestämmelserna innebär kontrollstyrelsens förslag vissa ändringar i gällande ordning.

Sålunda har den i 19 § 1 mom. fjärde stycket Btf förekommande itera-

tionsbestämmelsen och de i 24 § intagna stadgandena om ansvar för medverkan och om husbondeansvar borttagits. Vidare har bestämmelserna i 20 § Btf om ansvar för olaga innehav av brännvinstillverkningsapparat ej bibehållits, då behov av en dylik bestämmelse enligt kontrollstyrelsens mening icke föreligger. I fråga om huvudstadgandet om olovlig sprittillverkning har ändring föreslagits i avseende på bevisningen i vissa fall.

Enligt 19 § 3 mom. Btf skall den som olovligen tillverkat brännvin dömas att erlägga skatt för den tillverkade myckenheten efter den skattesats som gäller för renat brännvin av lägst 35 och högst 40 volymprocents alkoholhalt. Kontrollstyrelsen föreslår att bestämmelsen ändras så att straffskatt skall erläggas för den tillverkade myckenheten beräknad som sprit av 40 volymprocents alkoholhalt. Styrelsen anför härom följande.

Enligt gällande bestämmelser är beredning av mäsik, som fått en alkoholhalt av över 2,25 volymprocent och som ej är framställd genom förfarande, vilket är hänförligt till tillverkning av vin eller maldryck, att anse som fullbordad brännvinstillverkning. Omsättningsskatt skall därför utgå för mäskens hela volym. I mål om olovlig brännvinstillverkning kan det givetvis inträffa, att all mäsik förbrukats vid en företagen destillation eller att eljest någon mäsik icke finnes kvar och att det ej heller kan tillförlitligen utredas hur stor mäskens volym varit. I sådant fall synes omsättningsskatten icke kunna beräknas annat än efter mängden framdestillerat brännvin. Påföljden av skyldigheten att gälda omsättningsskatt kan därför drabba olika hårt och ibland leda till resultat, som ter sig obilliga. Författningstextens lydelse i förslaget avser att möjliggöra ett mera rättvist förfarande.

Motsvarande ändring föreslås också i fråga om olovligt förfogande över sprit.

I övrigt innebär kontrollstyrelsens förslag införandet av erforderliga straffbestämmelser för olovlig vintillverkning.

Remissyttrandena. De av kontrollstyrelsen föreslagna ansvarsbestämmelserna har föranlett erinran endast från Nya systemaktiebolaget, som hävdar, att bestämmelserna om ansvar för olaga innehav av apparat för sprittillverkning icke bör borttagas. Bolaget anför härvidlag följande.

Bakgrunden till bolagets inställning är — när det gäller ansvaret för innehav av brännvinstillverkningsapparat — att det knappast kan finnas något legalt behov för någon att inneha dylik apparat. Borttages ansvaret, torde ej längre föreligga något hinder för annonsering och försäljning i allmänna handeln av dylika apparater. I Norge, där dylik handel får förekomma fritt, visar erfarenheterna att missbruk av sålunda inköpta apparater förekommit i relativt stor omfattning. Skulle man dessutom mildra ansvaret för olaga brännvinstillverkning, torde risken för ökad hembränning vara mycket stor. Bolaget är för sin del av den uppfattningen, att skäl för lindring av straffbestämmelserna egentligen endast kan föreligga i sådana fall, där allmänheten av olika skäl kan anses ha svårt att känna till eller förstå meningen med straffansvaret. När det gäller brännvinstillverkning, torde emellertid det stå klart för envar att dylik ej får äga rum annat än hos särskilda tillverkare. De som bryter mot föreskrifterna i detta avseende torde göra det med full insikt om olagligheten, och skäl synes därför enligt bolagets uppfattning snarare föreligga att skärpa straffansvaret.

Departementschefen. Ansvarsbestämmelserna i Btf blev i samband med tillkomsten av 1954 års rusdrycksförsäljningsförordning föremål för en viss översyn och modernisering. Med hänsyn härtill och då den grundläggande konstruktionen av tillverkningsbestämmelserna inte förändrats, synes de nu gällande ansvarsbestämmelserna i stort sett kunna bibehållas. Enligt min mening bör sålunda någon ändring icke göras i huvudbestämmelserna om straff för olovlig tillverkning. Stadgandet om olovligt innehav av tillverkningsapparat synes likaledes böra kvarstå. Mot ett slopande av gällande bestämmelser om iteration och om husbondeansvar, vilka numera får anses obehövliga, föreligger däremot ingen erinran från min sida.

I enlighet med det sagda innebär departementsförslaget att nu gällande ansvarsbestämmelser i Btf med tillägg av erforderliga stadganden rörande olovlig vintillverkning överföres till den nya förordningen i väsentligen oförändrad utformning. Härjämte har möjlighet öppnats att helt eller delvis efterge uppenbart obillig förverkandepåföljd eller straffskatt; i sistnämnda hänseende kan en nedsättning bl. a. bli aktuell, om tillverkningen avsett alkoholhaltig mäsik.

IV. Försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Tillämpningsområdet (1 §)

Kontrollstyrelsens förslag. Kontrollstyrelsen föreslår bl. a. nya definitioner på begreppen teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

Såvitt angår teknisk sprit förordar kontrollstyrelsen att därmed skall förstås sprit, avsedd för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller likartat ändamål. Till teknisk sprit hänföres i förslaget även vin och starköl, avsedda för nämnda ändamål.

Den sålunda föreslagna definitionen av teknisk sprit är avsedd att täcka alla alkoholhaltiga varor, vilkas försäljning nu regleras i de förut berörda särskilda författningarna angående skattefri sprit samt om försäljning och införsel av rusdrycker för särskilda ändamål. I sin kommentar till förslaget anför kontrollstyrelsen följande.

I förevarande förslag har icke använts Rff:s terminologi »rusdrycker» för sprit, vin och starköl, eftersom förslaget avser alkoholhaltiga varor, som i princip icke skall användas till dryck. I stället är det här väsentligen fråga om koncentrerad sprit, som vanligen i denaturerat skick användes för tekniskt-industriellt ändamål. I närmare anslutning till vanligt språkbruk har därför beteckningar innehållande ordet »dryck» ansetts icke böra användas i förslaget.

I definitionen av teknisk sprit har vid angivandet av ändamålen icke medtagits farmaceutiskt ändamål, då detta får anses vara täckt av övriga där nämnda ändamål.

Till alkoholhaltigt preparat hänföres enligt förslaget vara, som innehåller mer än 2,25 volymprocent eller mer än 1,8 viktprocent

etylalkohol och som icke är att anse som sprit, vin, maltdryck eller apoteksvara. Definitionen är avsedd att täcka alla alkoholhaltiga varor, vilkas tillverkning, införsel och försäljning icke reglerats i annan ordning. Alkoholhaltsgränsen har, framhålles det, angivits i både volymprocent och viktprocent med hänsyn till att vissa varor, exempelvis alkoholhaltiga konfektyrer, icke är flytande och därför icke medger bestämning av alkoholhalten i volymprocent.

I kontrollstyrelsens förslag till förevarande paragraf ingår också en definition av starkdenaturerad sprit, varmed förstås sprit, som denaturerats så, att förtäring kan betraktas som utesluten. Begreppet starkdenaturerad sprit är avsett att ersätta den hittillsvarande benämningen dubbeldenaturerad sprit. Nu förekommande beteckningar enkeldenaturerad resp. svagdenaturerad sprit har i förslaget slopats såsom obehövliga.

Remissyttrandena. De av kontrollstyrelsen föreslagna definitionerna beröres i flera yttranden.

Beträffande bestämningen av begreppet alkoholhaltiga preparat anser *Kemisk-tekniska och livsmedelsfabrikanters förening* att man bör använda enbart viktprocent och anför följande.

Enligt föreliggande förslag hänföres till alkoholhaltigt preparat vara, som innehåller mer än 2,25 volymprocent eller mer än 1,8 viktprocent ethylalkohol och som icke är att anse som sprit, maltdryck eller apoteksvara. Alkoholhaltsgränsen har angivits i såväl volymprocent som viktprocent med hänsyn till att vissa varor, exempelvis alkoholhaltiga konfektyrer, icke är flytande och därför icke medger bestämning av alkoholhalten i volymprocent. Dessa båda alkoholhaltsgränser överensstämmer emellertid med varandra, endast för det fall ett preparat vid 15 grader Celsius har specifika vikten 0,997. Skulle specifika vikten vara en annan, erhålles bristande överensstämmelse mellan de båda gränserna. Den föreslagna definitionen kommer således att innebära, att i vissa fall specifika vikten hos ett preparat kommer att vara avgörande för om det skall anses såsom alkoholhaltigt eller icke. Eftersom den specifika vikten är en fysikalisk egenskap, som rimligtvis icke kan anses ha med alkoholhalten att skaffa, anser föreningen, att den föreslagna definitionen kan komma att medföra vissa icke avsedda praktiska konsekvenser. Denna olägenhet bör kunna undvikas, om alkoholhaltsgränsen anges enbart i viktprocent.

Stockholms handelskammare, vartill kommerskollegium ansluter sig, anlägger i viss mån liknande synpunkter och anför.

I förslaget till förordning om teknisk sprit m. m. hänföres till alkoholhaltiga preparat vara, som innehåller mer än 2,25 volymprocent eller mer än 1,8 viktprocent etylalkohol etc. Denna utformning av bestämmelsen torde innebära, att en vara skall anses som alkoholhaltigt preparat så snart alkoholhalten överstiger *någondera* av de angivna gränserna, vilket medför att såväl volym- som viktprocenthalt måste undersökas. I jämförelse med motsvarande, nu gällande bestämmelser, som endast angiva volymprocenthalt, innebär detta, enligt vad handelskammaren inhämtat, vissa praktiska olägenheter. Det förefaller därför mera rationellt att angiva alkoholhalten endast i viktprocent, som ju kan användas som mått för alla, såväl fly-

tande som fasta varor. Därest det emellertid av särskilda skäl t. ex. av hänsyn till internationella förhållanden, skulle anses nödvändigt att jämte viktprocentbestämning — som ju synes vara ofrånkomlig då det gäller varor med fast konsistens — fasthålla vid bestämning i volymprocent, torde man — för att undvika olägenheterna av dubbla undersökningar — i förordningen böra särskilt ange de varor, för vilka ifrågavarande gränsvärdet skola mätas på det ena och det andra sättet. Enklast synes vara att särskilt ange de varor, för vilka alkoholgränsvärdet skall mätas i viktprocent.

Departementschefen. I departementsförslagets 1 § lämnas de grundläggande stadgandena om vad som skall förstås med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. Begreppet teknisk sprit omfattar enligt förslaget sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat likartat ändamål. Som alkoholhaltiga preparat betecknas de varor som innehåller, såvitt avser flytande produkter, mer än 2,25 volymprocent eller i fråga om icke flytande produkter mer än 1,8 viktprocent etylalkohol men inte är att anse som spritdrycker, vin, maltdrycker, teknisk sprit eller apoteksvaror. Förslaget ansluter sig i väsentliga delar till vad kontrollstyrelsen förordnat. I syfte att helt klargöra varuområdenas inbördes avgränsning har emellertid tillfogats en hänvisning till den på Brysselnomenklaturen baserade nya tulltaxan. Vad beträffar bestämningen av alkoholhalten för preparat har denna i förtydligande syfte angivits i volymprocent för flytande produkter och i viktprocent för icke flytande produkter. Någon anledning att, såsom vid remissbehandlingen påyrkats, i större utsträckning övergå till bestämning av alkoholhalten i viktprocent synes däremot för närvarande inte föreligga.

Beträffande vin och starköl som användes för tekniska och likartade ändamål innebär departementsförslaget — liksom kontrollstyrelsens förslag — att de för teknisk sprit föreslagna bestämmelserna skall gälla också i avseende på dessa varor. Regleringen av trossamfundens inköp av vin för kyrkligt behov synes däremot icke böra inordnas i förevarande författning utan torde kunna överföras till rusdrycksförsäljningsförordningen.

Såsom inledningsvis omtalats innefattar rusdrycksförsäljningsförordningens bestämning av begreppet spritdryck alla vätskor med en alkoholhalt överstigande 2,25 volymprocent som icke är att hänföra till vin eller maltdrycker. I samband med den systematisering av författningsbestämmelserna om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat som nu förordas frikopplas dessa helt från stadgandena i rusdrycksförsäljningsförordningen. I anslutning härtill bör spritdrycksbegreppet i nämnda förordning begränsas till att avse endast sådana varor som är avsedda att användas som drycker. Närmare förslag till sådan ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen framlägges i annat sammanhang.

Försäljningskontrollen (2 §)

Gällande ordning. Den huvudsakliga kontroll- och tillsynsmyndigheten när det gäller handeln med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat är kontrollstyrelsen. Särskilda befogenheter tillkommer emellertid också andra myndigheter.

Beträffande Vin- & spritcentralens försäljning av odenaturerad eller svagdenaturerad sprit kan kontrollstyrelsen enligt Skf föreskriva erforderliga villkor. I praxis har sådana villkor bl. a. inneburit att försäljning får ske endast till viss angiven förbrukare. De särskilda föreskrifter rörande Vin- & spritcentralens försäljning av skattefri sprit som i övrigt kan finnas erforderliga utöver förordningens bestämmelser skall enligt Skf intagas i avtalet mellan staten och bolaget. De här intagna bestämmelserna är av allmän karaktär och berör i huvudsak endast vissa frågor rörande prissättningen. Dessutom stadgas att bolaget i viss omfattning skall främja avsättningen av skattefri sprit.

Enligt Btf kan kontrollstyrelsen i försäljningstillstånd för tillverkare — vilket erfordras då försäljningen sker till annan än Vin- & spritcentralen eller för export — föreskriva de villkor som erfordras för en betryggande kontroll. Enligt Skf meddelar kontrollstyrelsen också de särskilda föreskrifter som kan finnas erforderliga för tillsyn över handeln med motorsprit.

Beträffande detaljhandeln med denaturerad skattefri sprit äger kontrollstyrelsen meddela vissa föreskrifter bl. a. om etikettering. Om detaljhandlare bryter mot gällande försäljningsföreskrifter eller om hans försäljning ger anledning till missbruk av spriten, kan kontrollstyrelsen föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende på försäljningen eller förbjuda densamma.

Den som äger eller innehar skattefri sprit är skyldig att förvara densamma på sådant sätt att missbruk av spriten såvitt möjligt förebygges. Ägaren eller innehavaren har att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och underkasta sig den tillsyn som kontrollstyrelsen kan finna erforderliga till förekommande av missbruk.

När det gäller import kan kontrollstyrelsen då tillstånd härtill meddelas föreskriva sådana villkor som prövas erforderliga för en betryggande kontroll.

Enligt Säk (11 §) har kontrollstyrelsen att vaka över att försäljning och införsel inte ger anledning till missbruk. Styrelsen äger att föreskriva de särskilda villkor eller inskränkningar i avseende på försäljningen eller införseln som kan finnas erforderliga.

Vid meddelande av inköpstillstånd enligt Säk äger kontrollstyrelsen föreskriva de anordningar som skall vidtagas till förekommande av att varorna användes för obehörigt ändamål. Motsvarande gäller i fråga om tillstånd

till import (7 §). Beträffande apotekens inköp och import enligt Säk ankommer det på medicinalstyrelsen att lämna föreskrifter.

Den som enligt Säk av kontrollstyrelsen erhållit tillstånd till inköp eller införsel har att i enlighet med styrelsens närmare föreskrifter föra anteckningar över förbrukningen av inköpt eller införd vara. Dessa anteckningar skall, liksom handelsböcker med tillhörande verifikationer, hållas tillgängliga för styrelsen. Styrelsen äger vidare inventera och taga prov av förråd av varan och därav tillverkade produkter.

Beträffande försäljningen av alkoholhaltiga preparat har kontrollstyrelsen enligt Apf motsvarande övervakningsskyldighet som gäller enligt Säk. Styrelsen kan vidare ålägga tillverkare, importör eller försäljare att föra de anteckningar eller vidtaga de övriga åtgärder som erfordras för kontrollen. För angivna ändamål bör kontrollstyrelsen, när anledning därtill föreligger, undersöka i handeln förekommande alkoholhaltiga preparat. Den som bedriver tillverkning, införsel eller försäljning av alkoholhaltiga preparat är skyldig att låta kontrollstyrelsen ta del av handelsböcker och därtill hörande verifikationer som angår sådana preparat.

Kontrollstyrelsens förslag. Kontrollstyrelsen föreslår i nu förevarande hänseenden att de stadganden i de berörda författningarna, som avser kontroll och övervakning m. m., sammanföres till mer generellt utformade bestämmelser.

Enligt förslaget skall det ankomma på kontrollstyrelsen att övervaka, att teknisk sprit icke obehörigen användes och att tillverkning, införsel till riket och försäljning av alkoholhaltiga preparat icke ger anledning till missbruk. Styrelsen skall i sådant syfte kunna meddela erforderliga föreskrifter och ålägga försäljare och förbrukare av teknisk sprit samt tillverkare, importör och försäljare av alkoholhaltigt preparat att vidtaga de åtgärder styrelsen finner behövliga. När förhållandena det påkallar skall styrelsen äga föreskriva inskränkning eller meddela förbud mot försäljning, tillverkning eller införsel.

Enligt förslaget skall vidare den som inköpt eller infört teknisk sprit eller som tillverkar, inför eller säljer alkoholhaltigt preparat, när kontrollstyrelsen finner det erforderligt, tillhandahålla handelsböcker och övriga handlingar rörande verksamheten samt lämna tillträde till lokaler och förvaringsställen, som användes i rörelsen, ävensom utan ersättning tillhandahålla prov av sitt förråd av varan och därav tillverkade produkter.

I anslutning till författningsförslaget påpekar styrelsen, att stadgandet i Säk om medicinalstyrelsens befogenhet att meddela föreskrifter beträffande apotekens inköp och införsel av spritdrycker och vin icke medtagits i förslaget. För enkelhets vinnande torde enligt styrelsens mening endast en övervakningsmyndighet bära finnas, nämligen kontrollstyrelsen. De föreskrifter rörande apotekens inköp och införsel, som kontrollstyrelsen kan komma att lämna, avses bli utfärdade i samråd med medicinalstyrelsen.

Remissyttrandena. Kontrollstyrelsens förslag i nu berörda delar har i allmänhet inte föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Från *medicinalstyrelsens* sida har emellertid, som strax skall nämnas, vissa anmärkningar gjorts beträffande bestämmelserna om övervakningen av apotekens inköp och införsel av spritdrycker och vin. Styrelsen erinrar dock om kontrollstyrelsens uttalanden, att det bör finnas en övervakningsmyndighet och att de föreskrifter, som kontrollstyrelsen kan komma att lämna rörande apoteken, skall utfärdas i samråd med medicinalstyrelsen. Under dessa förutsättningar har medicinalstyrelsen ur principiell synpunkt icke något att erinra mot den föreslagna ändringen. På grund av de speciella förhållandena på apoteken synes man emellertid enligt medicinalstyrelsen få förutse en sådan insats från styrelsens sida, att det förefaller tveksamt, om förändringen kommer att medföra någon förenkling. Styrelsen anför vidare.

Den övervakning, som styrelsen härvid utövat, har till största delen kunnat fullgöras vid de obligatoriska kontrollförrättningarna, varvid inspektör eller visitator granskat såväl apotekens redovisning som läkares, tandläkares och veterinärens bruk av dem tillkommande förskrivningsrätt. Att helt eller delvis ersätta denna kontroll som utföres i samband med en större förrättning med en särskild övervakning genom kontrollstyrelsens försorg vore icke rationellt. Även av andra skäl — bl. a. med hänsyn till att en effektiv kontroll förutsätter en sakkunnig granskning av verifikationerna — bör kontrollen utföras av befattningshavare, som äro knutna till medicinalstyrelsen.

Departementschefen. I kontrollstyrelsens förslag till bestämmelser om kontroll och tillsyn över försäljningen av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat har en rad stadganden i de nuvarande författningarna sammanförts och förenklats. Förslaget innebär emellertid i allt väsentligt ingen saklig ändring i vad som nu gäller. De i ärendet hörda remissinstanserna har också i stort sett lämnat förslaget utan erinran.

Icke heller från min sida föreligger några invändningar mot vad kontrollstyrelsen föreslagit. Jag kan sålunda även tillstyrka att medicinalstyrelsens nuvarande befogenhet att meddela vissa föreskrifter rörande apotekens inköp och införsel slopas och överföres på kontrollstyrelsen. Jag vill emellertid understryka att de föreskrifter som kontrollstyrelsen kan komma att meddela bör inskränkas till vad som visar sig erforderligt utöver de bestämmelser och anvisningar som eljest gäller för apoteken, och att de bör utarbetas i nära samarbete med medicinalstyrelsen.

Departementsförslaget innebär i formellt hänseende att vissa jämkningar vidtagits i kontrollstyrelsens förslag i syfte att få en närmare överensstämmelse med utformningen av motsvarande stadganden i andra nyare författningar av liknande art.

Denaturering (3 §)

I departementsförslagets 3 § meddelas bestämmelser om denaturering. Enligt förslaget skall teknisk sprit och sådana alkoholhaltiga preparat, som inte är avsedda för förtäring, inte få säljas inom riket eller hit införas utan att ha denaturerats på sätt kontrollstyrelsen föreskriver eller eljest godkänner. Kontrollstyrelsen må dock när särskilda skäl finnes och fara för missbruk inte kan anses föreligga medgiva att teknisk sprit och preparat säljes eller införas utan att ha denaturerats. De sålunda föreslagna bestämmelserna ansluter sig i huvudsak till nu gällande ordning.

Försäljningsrätten (4—6 §§)

Gällande ordning. I de nuvarande författningar som avser teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat regleras såväl försäljning och införsel som inköp av de berörda varorna.

Rätt till försäljning av skattefri sprit tillkommer att börja med Vin- & spritcentralen. Bolaget äger utan särskild prövning rätt att sälja till vissa detaljhandlare och, i fråga om motorsprit, till importör och tillverkare av bensin. I övrigt må bolaget försälja skattefri sprit endast till avnämare som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd att inköpa sådan sprit. I fråga om odenaturerad eller svagt denaturerad sprit gäller dock den inskränkningen att inköpsrätt får medgivas endast om trygghet mot missbruk kan vinnas genom särskild kontroll eller genom andra åtgärder.

Tillverkare får utan särskilt tillstånd sälja skattefri sprit till Vin- & spritcentralen och efter tillstånd av kontrollstyrelsen till annan köpare för tekniskt eller industriellt ändamål. I sistnämnda fall må, där ej särskilda skäl till annat föranleder, tillstånd som avser annan vara än motorsprit meddelas endast för leverans i poster om lägst 10 ton.

Detaljhandlare med rödsprit och blåsprit antages av Vin- & spritcentralen.

Motorsprit får av importör eller tillverkare av bensin eller ombud för tillverkare försäljas till återförsäljare i och för deras rörelse. Någon närmare författningssmässig reglering av detaljhandeln med motorsprit föreligger icke.

Import av skattefri sprit må ske endast om varan är denaturerad. Importrätt tillkommer utan särskild prövning Vin- & spritcentralen. Bortsett från de fall då skattefri sprit får importeras tullfritt eller medföres av resande får i övrigt import äga rum endast för tekniskt eller industriellt ändamål efter tillstånd av kontrollstyrelsen. Sådant tillstånd må, där ej särskilda skäl till annat föranleder, meddelas endast för import i poster om lägst 10 ton.

Rätt till försäljning av de varor som omfattas av S ä k tillkommer endast Vin- & spritcentralen och Nya systemaktiebolaget. (Apotekens återförsäljning av berörda varor regleras som förut nämnts i huvudsak i särskild ordning.) För import erfordras kontrollstyrelsens tillstånd.

Rätt till inköp enligt bestämmelserna i S ä k tillkommer utan tillstånd apotek såvitt fråga är om absolut alkohol, koncentrerad sprit, eau-de-vie och vin för apoteksrörelsens räkning. Inköp hos Nya systemaktiebolaget må i den mån kontrollstyrelsen så medgiver och under de villkor styrelsen föreskriver äga rum utan tillstånd. För inköp i övrigt erfordras, såvitt nu är i fråga, särskilt inköpstillstånd av kontrollstyrelsen. Tillståndet skall avse viss högsta myckenhet att uttagas under bestämd tid, om inte kontrollstyrelsen finner skäl lämna tillstånd tills vidare och utan begränsning av myckenheten. Tillstånd må lämnas endast åt den som är känd för pålitlighet.

Inköp av alkoholhaltiga varor i apotek regleras i särskild ordning.

I fråga om alkoholhaltiga preparat gäller att tillverkaren innan han utsläpper sådant preparat i handeln skall göra anmälan därom hos kontrollstyrelsen. Härvid skall angivas preparatets benämning och dess beräknade alkoholhalt. Så länge tillverkning av preparatet fortgår skall förnyad anmälan årligen göras med uppgift om tillverkningens omfattning under det föregående året. I fråga om rätten att sälja föreligger ingen särskild reglering.

Alkoholhaltiga preparat får fritt införas av den som åtnjuter tullfrihet för från utlandet inkommande varor, då preparatet införes såsom varuprov och — enligt särskilda av Kungl. Maj:ts meddelade bestämmelser — av resande som medför preparatet för eget bruk. För införsel av alkoholhaltiga preparat i övrigt erfordras tillstånd av kontrollstyrelsen. Sådant tillstånd, som gäller tills vidare, må meddelas endast näringsidkare eller annan, som skäligen kan antagas ha behörig användning för preparatet. Om det beträffande visst preparat inte kan anses föreligga fara för att det skall användas som ersättningsmedel för rusdrycker kan kontrollstyrelsen förordna att tillstånd till införsel icke erfordras.

Kontrollstyrelsens förslag. I avseende på försäljning och inköp innebär kontrollstyrelsens förslag i huvudsak följande.

Vin- & spritcentralen må utan inskränkning sälja starkdenaturerad sprit. Annan teknisk sprit får av bolaget säljas till den som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd till inköp eller eljest under de villkor styrelsen bestämmer.

Tillverkare må sälja av honom tillverkad sprit med en alkoholhalt av lägst 80 volymprocent till den som erhållit kontrollstyrelsens inköpstillstånd. Tillstånd får, såvida ej särskilda skäl till annat föranleder, meddelas endast på villkor att spriten avlämnas i poster om minst 10 ton.

Återförsäljning av starkdenaturerad sprit får bedrivas av den som är be-

rättigad att idka handel. Återförsäljning i övrigt må äga rum under de villkor styrelsen bestämmer.

Införsel av teknisk sprit må företagas endast av Vin- & spritcentralen och av den som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd, dock att denaturerad sprit må införas under sådana omständigheter som för tullpliktig vara medför rätt till tullfrihet enligt 8 § tulltaxeförordningen. Tillstånd som avser införsel för tekniskt eller industriellt ändamål av sprit med en alkoholhalt av lägst 80 volymprocent må meddelas endast på villkor att spriten införes i poster om minst 10 ton, såvida ej särskilda skäl till annat föranleder. För införsel av alkoholhaltiga preparat i handelssyfte eller eljest för yrkesmässig förbrukning kräves regelmässigt kontrollstyrelsens tillstånd. Såvitt avser preparat, beträffande vilket fara för missbruk inte kan anses föreligga, må kontrollstyrelsen dock förordna att införsel får ske utan tillstånd.

Det sålunda framlagda förslaget innebär till att börja med, att försäljning av starkdenaturerad sprit — rödsprit och blåsprit — utan särskild prövning skall tillkomma var och en som har rätt att idka handel. Styrelsen framhåller i anslutning härtill att missbruk av ifrågavarande spritsorter såvitt bekant förekommer endast i ringa omfattning. Att alltjämt upprätthålla de formella bestämmelserna om antagande av detaljhandlare och vad därmed sammanhänger anses därför överflödigt. I fråga om spritens åtkomlighet åsyftas inte någon ändring.

I detta sammanhang må påpekas, att förslaget inte innebär någon ändring i fråga om återförsäljning av motorsprit, som liksom övrig starkdenaturerad sprit avses få säljas av envar som har rätt att idka handel.

Enligt gällande ordning skall tillverkare av sprit ha kontrollstyrelsens tillstånd för försäljning till annan än Vin- & spritcentralen. Kontrollstyrelsens förslag innebär att tillverkarens försäljningsrätt i och för sig blir fri men att köparen i stället skall ha inköpstillsånd. Beträffande tillverkares försäljning föreslås också att det krav som nu gäller endast annan sprit än motorsprit — nämligen att leveranserna, där särskilda skäl ej annat föranleder, skall omfatta lägst 10 ton — skall utsträckas att avse också motorspriten. Styrelsen påpekar härvidlag att dess avsikt är att sprit för motorändamål liksom hittills skall få avlämnas även i mindre poster än 10 ton. Kontrollstyrelsens förslag på förevarande punkt innebär slutligen den ändringen i gällande ordning att tillverkares försäljning till annan än Vin- & spritcentralen endast får avse sprit med en alkoholhalt av lägst 80 volymprocent.

I fråga om rätten att inköpa icke starkdenaturerad sprit föreslås den ändringen i gällande ordning att tillstånd av kontrollstyrelsen alltid skall vara erforderligt.

Nuvarande möjlighet att efter kontrollstyrelsens medgivande företa inköp hos Nya systemaktiebolaget utan tillstånd liksom apoteksföreståndares rätt att utan tillstånd inköpa vissa varor avses sålunda komma att bortfalla.

Beträffande apotekens inköpsrätt uttalar styrelsen att den i fortsättningen avser att meddela apoteken generellt inköpstillstånd. Härigenom skulle inköpen även i fortsättningen kunna ske på samma sätt som hittills. I fråga om varusortimentet, som nu begränsats till absolut alkohol, koncentrerad sprit, eau-de-vie och vin, avses samråd vid tillståndsgivningen skola ske med medicinalstyrelsen.

Beträffande rätt till införsel av teknisk sprit innebär kontrollstyrelsens förslag på ett par punkter ändring i gällande ordning. Sålunda föreslås, att importen i allmänhet skall ske i poster om lägst 10 ton. För den import som sker enligt bestämmelserna i Säk gäller för närvarande intet sådant krav. Också i fråga om införseln föreslås införandet av bestämmelse att alkoholhalten skall vara lägst 80 volymprocent.

I avseende på alkoholhaltiga preparat ansluter sig förslaget i huvudsak till gällande ordning. Nämnas må att det icke ansetts erforderligt att i förslaget upptaga den i Apf stadgade anmälningsskyldigheten med angivande av preparatets benämning och dess beräknade alkoholhalt. Kontrollstyrelsen erhåller nämligen, påpekas det, redan i ansökan om tillstånd till inköp av erforderlig teknisk sprit uppgift i dessa avseenden.

De nya bestämmelserna som föreslagits i fråga om införsel avses ersätta den nu gällande kungörelsen angående resandes rätt till införsel av denaturerad sprit m. m. (1918: 990) och kungörelsen med vissa bestämmelser angående alkoholhaltiga preparat (1957: 141).

Remissyttrandena. De ifrågavarande punkterna i kontrollstyrelsens förslag har i stort sett icke mött erinran vid remissbehandlingen.

Socialstyrelsen har i sitt yttrande gjort vissa uttalanden rörande bl. a. handeln med rödsprit och blåsprit. Styrelsen anför.

Socialstyrelsen finner icke anledning till några erinringar mot de föreslagna ändringarna, som tillsyns- och kontrollmyndigheten finner praktiska och ändamålsenliga. Styrelsen vill dock påpeka, att röd- och blåsprit användes såsom berusningsmedel — med eller utan tillsats av andra alkoholhaltiga drycker eller preparat — av en grupp avancerade alkoholmissbrukare. Enligt styrelsens erfarenhet, bland annat vid prövning av kvarhållningsärenden jämlikt 45 § lagen om nykterhetsvård, synes denna grupp av alkoholmissbrukare ha ökat under de senare åren och bereder åtminstone i landets största städer nykterhetsnämnderna vissa bekymmer ur behandlingssynpunkt. Åtgärder ägnade att göra även den denaturerade spriten mer svåråtkomlig för denna grupp missbrukare ter sig fördenskuil önskvärda. Med hänsyn till gruppens relativt ringa storlek torde dock de praktiska fördelarna av de föreslagna ändringarna få överväga. I praktiken skulle inte heller enligt kontrollstyrelsens mening de föreslagna bestämmelserna medföra någon ändring av åtkomligheten av starkdenaturerad sprit. Problemet bör emellertid uppmärksammas i samband med den på kontrollstyrelsen ankommande övervakningen av att den starkdenaturerade spriten inte obehörigen användes. I detta sammanhang bör även de bilservicestationer, som idka rödspritsförsäljning, göras uppmärksamma på riskerna för missbruk av varan,

i all synnerhet som det på vissa håll där självbetjäning äger rum kan förekomma okontrollerade inköp.

Beträffande kravet på viss minimikvantitet för tillverkares leveranser av teknisk sprit yttrar *Aktiebolaget Svensk sprit* följande.

Nu gällande förordning undantar motorspriten från villkoret om leverans i minimiposter av 10 ton för att Kungl. Kontrollstyrelsen må kunna lämna inköpstillstånd. Denna undantagsställning för motorspriten är fortfarande påkallad av rent praktiska skäl. Därför skulle bolaget ha föredragit att motorspriten uttryckligen undantagits från nämnda bestämmelse även i den nya förordningen. Då emellertid Kungl. Kontrollstyrelsen i sin specialmotivering meddelat att det är avsett, att sprit för motorändamål liksom hittills skall få avlämnas även i mindre poster än 10 ton, då så erfordras, förklara vi oss fullt tillfredsställda med denna utfästelse från Kungl. Kontrollstyrelsens sida och önskar icke föreslå någon ändring av förslaget på denna punkt.

Kemisk-tekniska och livsmedelsfabrikanters förening framhåller, att inom den kosmetiska branschen i de flesta fall av ekonomiska skäl icke är möjligt att inköpa så stora poster som 10 ton per gång. Föreningen hemställer, att den berörda viktgränsen sänkes.

Departementschefen. Såsom av det föregående framgått, innebär kontrollstyrelsens förslag att styrelsens medgivande i fortsättningen skall erfordras också för vissa inköp som nu kan ske utan sådant medgivande. Departementsförslaget har härvidlag utformats i överensstämmelse med gällande ordning då det icke synes föreligga anledning att — även om ändringen kan anses vara av väsentligen formell natur — begränsa nu föreliggande möjligheter till fria inköp.

Vad sedan angår frågan om föreskrift rörande viss minimikvantitet vid införsel respektive tillverkares försäljning av teknisk sprit synes tillräckliga skäl numera icke föreligga att bibehålla en sådan anordning. Stadganden i nu berörda hänseenden har därför inte medtagits i departementsförslaget. Förslaget innebär i anslutning härtill den ändringen i kontrollstyrelsens förslag att av styrelsen förordade föreskrifter om lägsta alkoholhalt beträffande teknisk sprit som försäljes av tillverkare eller införes till riket slopas. I övrigt ansluter sig departementsförslaget i allt väsentligt till vad kontrollstyrelsen föreslagit.

Övriga bestämmelser

I anslutning till vad som för närvarande gäller enligt Skf och Apf innefattar departementsförslaget — liksom kontrollstyrelsens förslag — stadgande om förbud mot försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat när särskild anledning föreligger att antaga att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. I enlighet med vad kontrollstyrelsen förordat har i departementsförslaget däremot inte medtagits någon motsvarighet till nuvarande stadgande i Skf att försäljning av denaturerad sprit inte får ske till person under 15 år.

Iakttages icke förordningens bestämmelser eller med stöd därav meddelade föreskrifter skall kontrollstyrelsen enligt departementsförslaget kunna meddela försäljningsförbud eller återkalla meddelat tillstånd till införsel, försäljning eller inköp. Den sålunda föreslagna bestämmelsen motsvaras av ett flertal olika stadganden i de nu gällande författningarna och innebär ingen väsentlig ändring i de befogenheter som nu tillkommer kontrollstyrelsen. Nämnas må dock att departementsförslaget inte innehåller någon motsvarighet till nuvarande stadgande i Apf, enligt vilket kontrollstyrelsen kan meddela förbud mot tillverkning eller försäljning av preparat bl. a. om det i större utsträckning användes som ersättningsmedel för rusdrycker. De befogenheter som eljest enligt förslaget tillkommer styrelsen synes vara fullt tillräckliga för undanröjande av missförhållanden av antydd art.

Den befogenhet, som nu tillkommer polismyndighet och nykterhetsnämnd, att förbjuda försäljning av visst preparat om försäljningen inom viss kommun ger anledning till missbruk har slopats i förslaget, då densamma numera torde sakna betydelse och sedan lång tid icke kommit till användning.

Förslaget till ansvarsbestämmelser innebär i huvudsak ingen ändring i gällande ordning. Dock har nuvarande bestämmelser om iteration och om husbondeansvar i enlighet med kontrollstyrelsens förslag slopats såsom obehövliga. Vidare kan nämnas, att bestämmelserna om straffskatt förenklat.

V. Beskattningen av teknisk sprit

Enligt förordningen om skatt å spritdrycker och vin skall omsättnings-skatt utgå med 2 kronor 70 öre per liter för sådana spritdrycker som inköpes hos Vin- & spritcentralen eller införes till riket enligt bestämmelserna i Säk om varorna inte skall användas för tillverkning av apoteksvaror eller utlämnas på apotek mot vederbörligt recept.

Då bestämmelserna om försäljning av teknisk sprit nu föreslås bli sammanförda i en enda författning erfordras sådan ändring av skatteförordningen att området för den ifrågavarande beskattningen direkt anges i förordningen. Departementsförslaget innebär i sådant hänseende att skatten skall uttagas för teknisk sprit som skall användas i odenaturerat skick eller, i denaturerat skick, för tillverkning av bl. a. vissa kosmetiska preparat. Från beskattningen undantages dock de fall då fråga är om odenaturerad sprit som under särskild kontroll skall användas för andra ändamål än nyssnämnda tillverkning eller om sprit som går till tidigare berörda apoteksändamål. Någon ändring i nu bestående ordning är inte avsedd.

Utöver vad nu sagts erfordras i formellt hänseende vissa ytterligare ändringar i skatteförordningen.

Vad beträffar den av kontrollstyrelsen och vissa remissinstanser berörda frågan om ett slopande av den nu ifrågavarande beskattningen synes denna icke böra upptagas till behandling i detta sammanhang.

VI. Departementschefens hemställan

I enlighet med vad i det föregående anförts har alltså inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning om tillverkning av sprit och vin;*
- 2) *förordning om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat;*
- 3) *förordning om ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin; samt*
- 4) *förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.*

Författningsförslagen torde såsom *Bilaga*¹ få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över det under 1) omförmälda förslaget till förordning om tillverkning av sprit och vin måtte, i vad avser där upptagna ansvarsbestämmelser, för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet;
Ragnar Sohlman

¹ De under 2) — 4) upptagna förslagen, vilka är likalydande med motsvarande vid propositionen fogade författningsförslag, har här utelämnats.

Förslag
till
förordning om tillverkning av sprit och vin

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Med *sprit* förstås vara, som innehåller etylalkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent eller, såvitt avser icke flytande vara, 1,8 viktprocent. Med tillverkning av sprit förstås varje förfarande, varigenom etylalkohol i sådan koncentration framställs eller utvinnes. Såsom sprit skall dock icke anses vin eller maltdryck. Ej heller utgör framställning av dylik vara tillverkning av sprit.

Till *vin* hänföres dryck, som är framställd genom alkoholisk jäsning av saft från druvor, bär, frukt eller andra växtdelar och som håller mer än 2,25 men ej mer än 22 volymprocent etylalkohol. Med tillverkning av vin avses varje förfarande, varigenom vin sålunda framställs.

Tillverkare kallas den som bedriver yrkesmässig tillverkning av sprit eller vin. Med *partihandelsbolaget* förstås det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda partihandelsbolaget.

2 §.

Tillverkning av sprit eller vin må ej bedrivas utan tillstånd av Kungl. Maj:t.

Utan hinder av förordningens föreskrifter må dock var och en i hemmet framställa vin för eget behov.

Utan iakttagande av bestämmelserna i 4—6 §§ denna förordning må, under den kontroll och de villkor i övrigt som kontrollstyrelsen prövar erforderliga, framställas sprit och vin för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål.

Rening av sprit, avsedd för förbrukning inom riket, må bedrivas endast av partihandelsbolaget.

3 §.

Kontroll över tillverkning av sprit och vin utövas av kontrollstyrelsen, som äger utfärda de föreskrifter rörande redovisning och särskilda kontrollanordningar som styrelsen finner erforderliga för kontrollens utövande.

Det åligger tillverkare att på anfordran av kontrollstyrelsen lämna tillträde till de lokaler och förvaringsställen som användas i verksamheten, tillhandahålla handelsböcker och övriga handlingar hörande till verksamheten samt utan ersättning biträda med behövlig handräckning och lämna erforderliga varuprov. Kontrollen skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i tillverkarens verksamhet. Till-

verkare åligger även att lämna kontrollstyrelsen de uppgifter som erfordras för upprättande av statistik över sprit- och vintillverkningen.

Beslut, som kontrollstyrelsen meddelat enligt denna förordning, länder omedelbart till efterrättelse, där ej annorlunda särskilt förordnas.

Tillverkningstillstånd m. m.

4 §.

Tillstånd att tillverka sprit eller vin skall gälla tills vidare men må av Kungl. Maj:t indragas, när skäl därtill äro. Innan beslut om indragning meddelas, skall tillverkaren beredas tillfälle att yttra sig.

Den som erhållit tillstånd som i första stycket sägs eller övertager rörelse som där avses skall hos kontrollstyrelsen i förväg göra anmälan om dagen för upptagandet av tillverkningen eller för övertagandet. Anmälan skall även göras om nedläggande av och, såvitt fråga är om tillverkningsställe där kontrolltjänsteman finnes, om avbrott i tillverkning.

5 §.

Tillverkare äger förfoga över sprit och vin, som av honom tillverkats, endast för försäljning till partihandelsbolaget, för export och, efter tillstånd av kontrollstyrelsen, för användning i egen rörelse, så ock för försäljning enligt bestämmelserna i förordningen om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

6 §.

Kan i fråga om sprit, som tillverkats av potatis eller spannmål och som tillverkare levererar till partihandelsbolaget, frivillig överenskommelse ej nås om pris eller leveransvillkor i övrigt, skall avgörande träffas av en särskild prisenämnd, om tillverkaren eller bolaget det påfordrar. Nämnden skall bestå av sju ledamöter, av vilka två utses av vardera parten. Övriga tre ledamöter, däribland ordföranden, jämte suppleanter för dem förordnas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för prisenämndens verksamhet bestridas med hälften av vardera parten.

Föreskrifter om nämndens verksamhet utfärdas av Kungl. Maj:t.

Ansvarsbestämmelser m. m.

7 §.

1 mom. Den som olovligen tillverkar sprit eller bereder mäske i uppenbart syfte att därav olovligen framställa sprit, så ock den som forslar, döljer eller förvarar sprit, som uppenbarligen är olovligen tillverkad, eller mäske, som uppenbarligen är avsedd för olovlig sprittillverkning, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om sprittillverkningen eller mäskeberedningen skett i större omfattning eller i syfte att försälja framställd sprit.

2 mom. Har någon olovligen tillverkat sprit eller olovligen berett mäske, skola därvid nyttjade redskap samt på stället befintliga förråd av för den olovliga tillverkningen eller beredningen uppenbarligen avsedda råämnen förklaras förverkade. Påträffas sprit, som olovligen tillverkats, skall spriten,

tillika med kärl, vari den förvaras, förklaras förverkad. Vad nu sagts om sprit, som olovligen tillverkats, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om mäsik, som uppenbarligen är avsedd för olovlig sprittillverkning.

3 mom. Den som olovligen tillverkat sprit skall dömas att gälda skatt för den tillverkade myckenheten motsvarande omsättningsskatten för enahanda myckenhet av den spritdryck med en alkoholhalt av 40 volymprocent som har det lägsta utminuteringspriset. Skatten skall utgöra minst 100 kronor.

8 §.

1 mom. Förfogar tillverkare över tillverkad sprit på annat sätt än som är medgivet i denna förordning eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år. Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

2 mom. Har tillverkare förövat gärning, som avses i 1 mom., skola de förråd av sprit som finnas hos honom och varmed förfarits på otillåtet sätt, jämte de kärl, i vilka spriten förvaras, förklaras förverkade.

3 mom. Den som på otillåtet sätt förfogat över sprit skall dömas att för spriten utgiva skatt enligt vad i 7 § 3 mom. sägs.

9 §.

1 mom. Den som tillverkar eller saluhåller för tillverkning av sprit ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig sprittillverkning eller för att obehörigen antingen från denaturerad sprit borttaga denatureringsmedlet eller försvaga denatureringen eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill,

så ock den som överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga att densamma skall komma att nyttjas för ändamål som nu sagts,

dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, och vare apparaten och apparatdelen förverkade.

2 mom. Innehar någon i annat fall än i 1 mom. sägs redskap som uppenbarligen är av honom avsett att nyttjas för ändamål som där sägs, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, och vare redskapet förverkat.

10 §.

Tillverkar någon olovligen vin eller bryter någon eljest i annat fall än i 7—9 §§ sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift som meddelats med stöd av förordningen, dömes till dagsböter.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar olovlig tillverkning av vin eller olovligt förfogande över tillverkat vin, åtalas endast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

11 §.

Hava flera medverkat till gärning, som i 7 och 8 §§ sägs, gäller vad i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen är stadgat. Den, till vilken sprit avyttrats eller eljest anskaffats, vare dock ej förfallen till ansvar för annan medverkan än anstiftan.

12 §.

Vad som med stöd av denna förordning inhämtats vid granskning av handelsböcker med tillhörande verifikationer eller eljest vid tillsyn över tillverkning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, dömes till dags-

böter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

13 §.

Vägrar tillverkare att lämna tillträde för kontroll eller att tillhandahålla handelsböcker och övriga till verksamheten hörande handlingar eller att lämna erforderliga varuprov, äger kontrollstyrelsen utsätta vite.

14 §.

Sprit, som på grund av brott mot denna förordning tagits i beslag, skall om spriten är i försäljningsdugligt skick hembjudas till partihandelsbolaget, som är skyldigt att inköpa den till skäligt pris. Är värdet så ringa, att det ej kan anses motsvara forslingskostnaderna, skall spriten bevisligen förstöras.

I övrigt gäller om beslag vad därom finnes stadgat i rättegångsbalken.

Är i fall, då enligt denna förordning förverkande skall äga rum eller skatt erläggas, sådan påföljd uppenbart obillig, må den helt eller delvis eftergivnas. Förverkad egendom tillfaller kronan.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende på åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

2. Genom förordningen upphäves förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin, dock att sistnämnda författning alltjämt skall äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före den 1 juli 1961.

3. Rätt att tillverka sprit eller vin, vilken förefinnes före utgången av juni månad 1961, skall äga giltighet även för tiden därefter, och skall därvid anses som om tillstånd meddelats enligt denna förordning.

4. För sprit som tillverkats med användande av majs, utländsk potatis, maniokarot eller andra stärkelsehaltiga utländska råämnen skall tillverkaren erlägga en särskild avgift av 8 öre för varje liter av 50 volymprocents alkoholhalt. Avgiften skall inbetalas förskottsvis till kontrollstyrelsen enligt de närmare anvisningar styrelsen meddelar. För mycket erlagd avgift restitueras på därom av tillverkaren hos kontrollstyrelsen gjord framställning.

5. Förekommer i övrigt i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i den nya förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 20 mars 1961.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet REGNER,
regeringsrådet JARNERUP,
justitieråden AF TROLLE,
BOMGREN.

Enligt lagrådet den 11 mars 1961 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 februari 1961, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *förordning om tillverkning av sprit och vin* i vad avser där upptagna ansvarsbestämmelser.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av förste byråsekreteraren K.-I. Edstrand.

Lagrådet yttrade:

7 §.

För att uppnå överensstämmelse mellan brottsbeskrivningen i 1 mom. och de i 2 mom. angivna förutsättningarna för förverkande bör i 2 mom. uttrycket »olovligen berett mäsik» utbytas mot »berett mäsik i uppenbart syfte att därav olovligen framställa sprit».

10 §.

Med hänsyn till att »olovligt förfogande» användes såsom brottsbeteckning i strafflagen (22 kap. 4 §) hemställes, att andra stycket ändras på det sätt att »olovligt» utgår och i stället efter »tillverkat vin» insätts orden »på otillåtet sätt».

14 §.

Bestämmelserna i rättegångsbalken om beslag bliva tillämpliga även utan särskilt stadgande därom. Andra stycket synes därför kunna uteslutas.

Övergångsbestämmelserna

Från stadgandet under 2 om fortsatt tillämpning av den äldre förordningen synas böra undantagas 19 § 1 mom. fjärde stycket och 23 §, som innebära särskilda straffskärpningsgrunder till vilka motsvarighet saknas i den nya förordningen, ävensom 21 § 2 mom., enligt vilket straffsatsen är strängare än den som är utsatt i 10 § av förslaget. Undantagas de angivna bestämmelserna, blir frågan huruvida i där avsedda fall den äldre eller den nya förordningen skall tillämpas att bedöma jämlikt 5 § i promulgationsförordningen till strafflagen.

Ur protokollet:

T. Johansson

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 mars
1961.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 20 mars 1961 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 10 februari 1961 remitterade förslaget till *förordning om tillverkning av sprit och vin*, i vad avser där upptagna ansvarsbestämmelser, samt anför därvid följande.

Vad lagrådet anfört vid granskningen av 7, 10 och 14 §§ avser smärre redaktionella jämkningar i det remitterade förslaget. Jag tillstyrker, att nämnda paragrafer ändras på sätt lagrådet förordnat. Samtidigt synes vissa andra jämkningar av redaktionell natur böra vidtagas i författningstexten.

I punkten 2 av övergångsbestämmelserna till det remitterade förslaget stadgas, att den äldre förordningen alltjämt skall äga tillämpning beträffande förhållanden som hänför sig till tiden före den nya förordningens ikraftträdande. Lagrådet har uttalat att från stadgandet bör undantagas vissa författningsrum i den äldre förordningen, enligt vilka strängare straff kan ådömas än enligt den nya förordningen. I anledning härav vill jag framhålla, att det remitterade förslaget i angivna del har utformats i överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i åtskilliga nyare författningar av jämförligt slag, däribland även 1954 års allmänna ransoneringslag. Frågan torde för övrigt knappast komma att få någon praktisk betydelse. Jag anser mig därför inte böra frångå det remitterade förslaget på ifrågavarande punkt.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga

dels det till lagrådet remitterade författningsförslaget med nyss angivna jämkningar,

dels de vid statsrådsprotokollet den 10 februari 1961 fogade förslagen till *förordning om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat*;

förordning om ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin; samt

förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ragnar Sohlman

Bihang A

Kontrollstyrelsens förslag till förordning om tillverkning av sprit och vin**Allmänna bestämmelser****1 §.**

Som *tillverkning av sprit* anses till tillverkning av vin eller maltdryck icke hänförligt förfarande, varigenom etylalkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent framställs eller utvinnes.

Med *tillverkning av vin* förstås framställning av sådan dryck, som i rusdrycksförsäljningsförordningen betecknas som vin.

Vad som är att hänföra till *maltdryck* anges i förordningen om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker.

Tillverkare kallas den som tillverkar sprit i spritfabrik eller vin i vinfabrik.

2 §.

1 mom. Tillverkning av sprit och vin skall stå under kontrollstyrelsens tillsyn.

Kostnaden för tillsyn över sprit, som kvarliggert i spritfabrik efter tillverkningens upphörande, erlægges av tillverkaren.

Om arvode åt särskilt förordnad kontrolltjänsteman meddelas bestämmelser av Kungl. Maj:t.

2 mom. Tillverkare skall på anfordran av kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman lämna tillträde till lokaler och förvaringsställen, som användas i rörelsen, och utan ersättning lämna för kontrollen erforderlig handräkning samt tillhandahålla behövliga redskap och prov på tillverkad vara. När styrelsen finner det erforderligt, skall tillverkare tillhandahålla sina handelsböcker och övriga handlingar rörande verksamheten.

3 mom. Det åligger tillverkare att lämna kontrollstyrelsen de uppgifter som erfordras för upprättande av statistik över sprit- och vintillverkningen.

4 mom. Närmare föreskrifter om anordningar i spritfabrik, om åtgärder för att förhindra obehörig åtkomst av sprit i samband med tillverkningen och försändningen av spriten och om bestämning av myckenheten tillverkad sprit meddelas av kontrollstyrelsen.

Befinnas anordningarna eller förhållandena eljest i spritfabrik hindra utövandet av en betryggande kontroll och kan ej rättelse vinnas utan dröjsmål, må kontrollstyrelsen förbjuda tillverkningen, intill dess rättelse vunnits.

5 mom. Beslut, som kontrollstyrelsen meddelat enligt denna förordning, länder till omedelbar efterrättelse, där ej annorlunda särskilt förordnas.

Om tillverkning m. m.**3 §.**

1 mom. Utan Kungl. Maj:ts tillstånd må sprit icke tillverkas i annan spritfabrik eller vin i annan vinfabrik än sådan, där tillverkning behörigen bedrivits efter ingången av juli 1960. Vid meddelande av tillstånd äger Kungl. Maj:t föreskriva de villkor som prövas erforderliga.

Under de villkor och den kontroll som kontrollstyrelsen bestämmer må dock sprit och vin tillverkas för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål utan iakttagande av bestämmelserna i denna förordning.

Tillverkning av sprit och vin må icke bedrivas annorledes än nu sagts, dock att var och en må framställa vin för eget behov.

2 mom. Den som erhållit tillstånd som i 1 mom. sägs eller övertager rörelse som där avses skall hos kontrollstyrelsen göra förhandsanmälan om dagen för upptagandet av tillverkningen eller för övertagandet. Sådan anmälan skall även göras, när tillverkare vill nedlägga tillverkningen eller överlåta rörelsen och när tillverkare vid spritfabrik, där kontrolltjänsteman finnes, vill göra avbrott i tillverkningen.

Om fullgjord anmälan rörande upptagande av tillverkning som i första stycket sägs eller övertagande av rörelse som där avses skall kontrollstyrelsen utfärda bevis (*driftsbevis*).

Utän driftsbevis må rörelsen icke utövas. Den som övertagit av annan bedriven rörelse må dock, om anmälan göres inom fjorton dagar efter övertagandet, fortsätta rörelsen till dess kontrollstyrelsen meddelat beslut med anledning av anmälingen.

4 §.

Tillverkare skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter om inköp och användning av råämnen som meddelas av Kungl. Maj:t eller av myndighet, vilken Kungl. Maj:t därtill bemyndigar.

5 §.

Tillverkare äger förfoga över tillverkad sprit och tillverkat vin allenast för försäljning till det i rusdrycksförsäljningsförordningen omfördälda partihandelsbolaget, för export och för användning i egen rörelse.

Önskar tillverkare använda tillverkad sprit eller tillverkat vin i egen rörelse, skall han därtill söka kontrollstyrelsens tillstånd. Vid meddelande av sådant tillstånd äger styrelsen föreskriva de villkor som prövas erforderliga.

Om tillverkares försäljning av tillverkad sprit såsom teknisk sprit stadgas i förordningen om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

6 §.

Kan i fråga om sprit, som tillverkats av potatis eller spannmål och som tillverkare levererar till partihandelsbolaget, frivillig överenskommelse ej nås om pris eller leveransvillkor i övrigt, skall avgörande träffas av en särskild prisenämnd, då tillverkaren eller bolaget det påfordrar. Nämnden skall bestå av sju ledamöter, av vilka två utses av vardera parten. Övriga tre ledamöter, däribland ordföranden, jämte suppleanter för dem förordnas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för prisenämndens verksamhet erläggas med hälften av vardera parten.

Föreskrifter om nämndens verksamhet utfärdas av Kungl. Maj:t.

Ansvarsbestämmelser m. m.

7 §.

1 mom. Den som olovligen tillverkar sprit eller bereder mäsik i syfte att därav framställa sprit så ock den som forslar, döljer eller förvarar sprit eller mäsik, där han haft skäligen anledning antaga spriten vara olovligen tillverkad eller mäskan avsedd för olovlig sprittillverkning, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om sprittillverkningen eller mäskeereningen skett i större omfattning eller i syfte att sälja framställd sprit.

2 mom. Har någon olovligen tillverkat sprit eller berett mäskeer, skola därvid nyttjade redskap samt på stället befintliga förråd av råämnen, som äro avsedda för den olovligen tillverkningen eller bereningen, tagas i beslag och dömas förverkade. Påträffas sprit, som olovligen tillverkats, skall spriten tillika med kärl, vari den förvaras, tagas i beslag och dömas förverkad. Vad nu sagts om sprit, som olovligen tillverkats, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om mäskeer, som är avsedd för olovligen sprittillverkning.

3 mom. Den som olovligen tillverkat sprit skall dömas skyldig att för den tillverkade myckenheten, beräknad som sprit av 40 volymprocents alkoholhalt, gälda den omsättningsskatt som enligt förordningen om skatt å spritdrycker och vin samt teknisk sprit belöper på renat brännvin med nämnda alkoholhalt. Skatt skall dock utgå med minst etthundra kronor.

4 mom. Tillverkar någon vin utan att äga rätt därtill, straffes med dagsböter.

8 §.

1 mom. Förfogar tillverkare över tillverkad sprit på annat sätt än som är medgivet i denna förordning eller i föreskrift, som utfärdats med stöd av förordningen, straffes med dagsböter eller fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

2 mom. Tillverkare av sprit, som icke ställer sig till efterrättelse villkor, förbundet med tillstånd enligt 5 § andra stycket, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

3 mom. Har tillverkare förövat gärning som avses i 1 mom. skola, om det ej är uppenbart obilligt, de förråd av sprit som finnas hos honom och varmed förfarits på otillåtet sätt jämte de kärl, i vilka spriten förvaras, tagas i beslag och dömas förverkade.

4 mom. Den som på otillåtet sätt förfogat över sprit skall, om det ej är uppenbart obilligt, dömas skyldig att för spriten utgiva omsättningsskatt enligt vad i 7 § 3 mom. sägs.

5 mom. I fall, som i 1 mom. avses, äger kontrollstyrelsen återkalla det för tillverkaren utfärdade driftsbeviset.

9 §.

Förfogar tillverkare över tillverkat vin på annat sätt än som är medgivet i denna förordning eller i föreskrift, som utfärdats med stöd av förordningen, eller ställer han sig icke till efterrättelse villkor, förbundet med tillstånd enligt 5 § andra stycket, straffes med dagsböter.

I fall av olovligen förfogande, som i första stycket avses, äger kontrollstyrelsen återkalla det för tillverkaren utfärdade driftsbeviset.

10 §.

Uraktlåter någon att ställa sig till efterrättelse bestämmelse i denna förordning eller föreskrift, som meddelats med stöd av förordningen, straffes, där ej särskilt ansvar är stadgat, med böter, högst trehundra kronor.

Brott, som avses i denna paragraf, må av åklagare åtalas allenast efter angivelse av kontrollstyrelsen.

11 §.

Vad som inhämtats vid kontroll enligt denna förordning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas endast efter angivelse av målsägande.

12 §.

1 mom. Angående beslag gäller vad därom är stadgat i rättegångsbalken, dock icke i fråga om den tid, inom vilken åtal sist skall hava väckts.

2 mom. Sprit, som enligt denna förordning tagits i beslag och dömts förverkad, skall om spriten är i försäljningsdugligt skick hembjudas till partihandelsbolaget, som är skyldigt att inköpa den till skäligt pris. Är värdet så ringa, att det ej kan anses motsvara förslingkostnaderna, skall spriten bevisligen förstöras.

3 mom. Värdet av förverkad egendom tillfaller kronan.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961, då förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin skall upphöra att gälla. Sistnämnda förordning skall dock alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före den 1 juli 1961.

2. Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

3. Tillstånd att tillverka sprit för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål, som lämnats med stöd av den upphävda förordningen, samt tillstånd att tillverka sprit eller vin, som meddelats efter den 30 juni 1960, ävensom driftsbevis, som utfärdats för den som behörigen bedrivit tillverkning av sprit efter den 30 juni 1960, skola äga fortsatt giltighet för tiden efter den 30 juni 1961, såvida icke annat förordnas.

Bihang B

Kontrollstyrelsens förslag till förordning om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Allmänna bestämmelser

1 §.

Med *teknisk sprit* förstås sprit, avsedd för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller likartat ändamål. Till teknisk sprit hänföres i denna förordning även vin och starköl, avsedda för ändamål som nu sagts.

Till *alkoholhaltigt preparat* hänföres vara, som innehåller mer än 2,25 volymprocent eller mer än 1,8 viktprocent etylalkohol och som icke är att anse som sprit, vin, maldryck eller apoteksvara.

Sprit, som denaturerats så, att förtäring därav kan betraktas som utesluten, benämnes *starkdenaturerad*.

Beteckningarna *sprit*, *vin*, *starköl* och *maldryck* hava i denna förordning samma innebörd som i förordningen om tillverkning av sprit och vin, rusdrycksförsäljningsförordningen och förordningen om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker. Om vad som förstås med *apoteksvara* är särskilt stadgat.

Med *partihandelsbolaget* avses det i rusdrycksförsäljningsförordningen sålunda betecknade bolaget.

2 §.

Det ankommer på kontrollstyrelsen att övervaka, att teknisk sprit icke obehörigen användes och att tillverkning, införsel till riket och försäljning av alkoholhaltigt preparat icke giver anledning till missbruk. Styrelsen äger att i sådant syfte meddela erforderliga föreskrifter och att ålägga försäljare och förbrukare av teknisk sprit samt tillverkare, importör och försäljare av alkoholhaltigt preparat att vidtaga de åtgärder styrelsen finner behövliga ävensom att, när förhållandena det påkalla, föreskriva inskränkning eller meddela förbud i avseende på försäljningen, tillverkningen eller införseln.

3 §.

Den som enligt denna förordning inköpt eller till riket infört teknisk sprit så ock den som tillverkar, till riket inför eller säljer alkoholhaltigt preparat skall, när kontrollstyrelsen finner det erforderligt, tillhandahålla handelsböcker och övriga handlingar rörande verksamheten samt lämna tillträde till lokaler och förvaringsställen, som användas i rörelsen, ävensom utan ersättning tillhandahålla prov av sitt förråd av varan och därav tillverkade produkter.

4 §.

Teknisk sprit, som säljes inom riket eller införes hit, skall vara denaturerad, där det av kontrollstyrelsen prövas möjligt med hänsyn till den avsedda användningen.

Alkoholhaltigt preparat, som icke är tillverkat för förtäring, må ej säljas inom riket eller införas hit utan att vara denaturerat. Härifrån må

dock kontrollstyrelsen medgiva undantag, där på grund av preparatets sammansättning eller annat förhållande fara för missbruk icke kan anses föreligga.

Denaturering av teknisk sprit och alkoholhaltigt preparat skall ske på sätt kontrollstyrelsen föreskriver.

5 §.

Teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat må icke säljas eller eljest utlämnas, där särskild anledning föreligger antaga, att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Ej heller må någon tillhandagå annan med anskaffande av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, där han har anledning till sådant antagande.

6 §.

Beslut, som kontrollstyrelsen meddelat enligt denna förordning, länder till omedelbar efterrättelse, där ej annorlunda särskilt förordnas.

Om försäljning och införsel

7 §.

1 mom. Partihandelsbolaget må utan inskränkning sälja starkdenaturerad sprit. Annan teknisk sprit må bolaget sälja till den som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd till inköp eller eljest under de villkor styrelsen bestämmer.

Tillverkare av sprit må sälja av honom tillverkad sprit med en alkoholhalt av lägst 80 volymprocent såsom teknisk sprit till den som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd till inköp. Tillstånd må endast meddelas på villkor att spriten avlämnas i poster om minst 10 ton, såvida ej särskilda skäl till annat föranleda.

2 mom. Starkdenaturerad sprit må återförsäljas av den som är berättigad att idka handel.

Om försäljning av sprit på apotek för medicinskt ändamål är särskilt stadgat.

I övrigt må teknisk sprit återförsäljas under de villkor kontrollstyrelsen bestämmer.

8 §.

Teknisk sprit må till riket införas allenast av partihandelsbolaget och av den som därtill erhållit kontrollstyrelsens tillstånd, dock att denaturerad sprit må införas under sådana omständigheter, som för tullpliktig vara medföra rätt till tullfrihet enligt 8 § tulltaxeförordningen.

Tillstånd, som avser införsel av sprit med en alkoholhalt av lägst 80 volymprocent för tekniskt eller industriellt ändamål, må meddelas endast på villkor att spriten införes i poster om minst 10 ton, såvida ej särskilda skäl till annat föranleda.

9 §.

Alkoholhaltigt preparat må ej i handelssyfte eller eljest för yrkesmässig förbrukning införas till riket av annan än den som därtill erhållit kontrollstyrelsens tillstånd, dock att styrelsen äger förordna att preparat, beträffande vilket fara för missbruk icke kan anses föreligga, må införas utan tillstånd.

10 §.

1 mom. Där i visst fall teknisk sprit icke kan tillfredsställande denatureras och ej heller betryggande kontroll över dess förvaring och användning kan anordnas, må tillstånd till inköp eller införsel till riket lämnas allenast åt den som gjort sig känd för pålitlighet.

2 mom. Tillstånd må av kontrollstyrelsen återkallas, när skäl därtill äro.

3 mom. Har tillstånd återkallats eller har tillståndshavare avlidit, åligger det tillståndshavaren eller dödsboet att, i den mån kontrollstyrelsen därom förordnar, sälja sitt lager av teknisk sprit till partihandelsbolaget, vilket är skyldigt att till skäligt pris inköpa varan.

4 mom. Kontrollstyrelsen äger medgiva, att tillståndshavare i samband med överlåtelse av sin rörelse jämväl överlåter till densamma hörande lager av teknisk sprit till den som övertager rörelsen.

Ansvarsbestämmelser m. m.

11 §.

1 mom. Den som säljer annan teknisk sprit än starkdenaturerad sprit utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider sådan rätt, straffes såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 80 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

2 mom. Vad i 1 mom. är stadgat skall gälla jämväl den som bryter mot bestämmelserna i 5 §.

12 §.

1 mom. Vidtager någon obehörigen med denaturerad teknisk sprit eller denaturerat alkoholhaltigt preparat åtgärd, varigenom denatureringen försvagas eller borttages, straffes såsom för olovlig tillverkning av sprit enligt 7 § 1 mom. förordningen om tillverkning av sprit och vin.

2 mom. Den som säljer eller tillhandagår med anskaffande av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, varmed vidtagits åtgärd som i 1 mom. avses, så ock den som forslar, döljer eller förvarar sådan vara, straffes, där han haft skälig anledning antaga att med varan vidtagits åtgärd som nu sagts, såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 80 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

13 §.

1 mom. Den som för obehörigt ändamål använder teknisk sprit, som han inköpt eller till riket infört enligt bestämmelserna i denna förordning, så ock den som icke ställer sig till efterrättelse villkor, förbundet med inköps- eller införseltillstånd, straffes, där han ej är förfallen till ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling, med dagsböter.

2 mom. Vad i 1 mom. är stadgat skall gälla jämväl den som bryter mot föreskrift om inskränkning eller förbud i avseende på försäljning, tillverkning eller införsel, som i 2 § avses.

3 mom. Bryter någon eljest mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift, som meddelats med stöd av förordningen, straffes med böter, högst trehundra kronor.

4 mom. Brott som avses i denna paragraf må av åklagare åtalas allenast efter angivelse av kontrollstyrelsen.

14 §.

1 mom. Begår någon brott som avses i 11 §, 12 § eller 13 § 1 mom. skola, om det ej är uppenbart obilligt, de förråd av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat som finnas hos honom och varmed förfarits på otillåtet sätt jämte kärl och emballage, vari varan förvaras, tagas i beslag och dömas förverkade. Vad nu stadgats skall även gälla redskap, som nyttjats i fall, varom i 12 § sägs.

2 mom. Den som förövat gärning som avses i 1 mom. skall, om det ej är uppenbart obilligt, dömas skyldig att för den etylalkohol som ingår i teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, varmed han förfarit obehörigen, gälda omsättningsskatt enligt 7 § 3 mom. förordningen om tillverkning av sprit och vin, med avdrag för enligt 2 § 3 mom. förordningen om skatt å spritdrycker och vin samt teknisk sprit erlagd omsättningsskatt.

3 mom. Värdet av förverkad egendom tillfaller kronan.

15 §.

Vad som inhämtats vid tillsyn enligt denna förordning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med tillsynen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas endast efter angivelse av målsägande.

16 §.

Till riket inkommen vara som enligt denna förordning icke får införas må, om den icke enligt lagen om straff för varusmuggling skall vara förverkad, återutföras på de villkor och i den ordning tullstadgan föreskriver i fråga om returfortullning. Återutföres ej varan inom föreskriven tid, skall därmed förfaras på sätt kontrollstyrelsen bestämmer.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961, då förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit, förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m. och kungörelsen den 6 maj 1955 (nr 254) angående försäljning och införsel av rusdrycker för särskilda ändamål skola upphöra att gälla, dock att de upphävda författningarna alltjämt skola äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före den 1 juli 1961.

2. Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

3. Tillstånd, medgivande, föreskrift och förbud, som meddelats med stöd av de upphävda författningarna, skola äga giltighet även för tiden efter den 30 juni 1961, såvida icke annat förordnas.

Bihang C

Kontrollstyrelsens förslag till förordning om ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin

Härigenom förordnas, att rubriken till förordningen den 24 maj 1957 angående skatt å spritdrycker och vin skall lyda på sätt nedan angives och att 1 §, 2 § 3 mom., 3 § 1 och 3 mom. samt 4 § nämnda förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Förordning om skatt å spritdrycker och vin samt teknisk sprit**1 §.**

För spritdrycker och vin samt teknisk sprit, som försäljas här i riket, skall omsättningsskatt erläggas till staten i den utsträckning och i den ordning nedan sägs. För spritdrycker skall tillika erläggas utskänkningsskatt i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

2 §.

3 mom. Omsättningsskatt skall utgå med 2 kronor 70 öre för liter för annan teknisk sprit än vin och starköl, som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller införes till riket jämlikt bestämmelserna i förordningen om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat, för att användas för tillverkning av parfymer, toalettmiddel och kosmetiska preparat hänförliga till tulltaxenummer 33.06 eller för användning i odenaturerat skick. Sådan skatt skall dock icke utgå för sprit, som skall användas för annat ändamål än tillverkning av nu angivna varor och vid vars användning kontrollstyrelsen finner att genom särskild kontroll eller eljest trygghet mot missbruk kan vinnas. Skatt skall ej heller utgå för sprit, som skall användas för tillverkning av varor, vilka enligt apoteksvarustadgan äro att hänföra till apoteksvaror, eller för sprit, som av apotek skall utlämnas mot vederbörligt recept.

3 §.

1 mom. Sker inköp av spritdrycker och vin samt annan teknisk sprit än vin och starköl hos partihandelsbolaget, skall vid dryckernas och spritens betalning omsättningsskatt för desamma erläggas till detta bolag; och åligger det bolaget att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket inleverera omsättningsskatten.

3 mom. Den, som enligt kontrollstyrelsens i föreskriven ordning meddelade tillstånd till riket inför annan teknisk sprit än vin och starköl, skall genom insättning antingen å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning erlægga å spriten belöpande omsättningsskatt. Importören har att, om så påfordras, i samband med ansökning om införseltillstånd hos kontrollstyrelsen ställa av styrelsen godkänd säkerhet för å spriten belöpande omsättningsskatt. Det åligger kontrollstyrelsen att vid beviljandet av tillstånd till införseln meddela de föreskrifter, som erfordras för erhållande av en betryggande kontroll å utgörandet av omsättningsskatten, ävensom att övervaka, att skatten vederbörligen inbetalas till statsverket.

4 §.

Näringsidkare, som ur riket utfört i Sverige framställda alkoholhaltiga preparat, må i den omfattning och under de villkor kontrollstyrelsen bestämmer återbekomma sådan omsättningsskatt, som i 2 § 3 mom. avses och som erlagts för den i exportvaran ingående spriten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Samtidigt upphäves kungörelsen den 26 februari 1954 (nr 109) angående restitution av omsättningsskatt å rusdrycker, dock att kungörelsen alltjämt skall äga tillämpning med avseende å förhållanden, som äro hänförliga till tiden dessförinnan.